BR - 338 I 2026

Kieruję
na Zarząd

STAROSTA

Adrian Ejssymont

Uchwała Nr 2026
Rady Powiatu Pruszkowskiego
z dnia ..... 2026 roku

w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026 – 2036.

Na podstawie art. 12 pkt 9ca ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684 i z 2026 r., poz. 252) i § 8 ust. 1 i 2 Załącznika nr 1 do Uchwały Rady Powiatu Pruszkowskiego Nr XXIII.182.2026 z dnia 24 lutego 2026 r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Powiatu Pruszkowskiego (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2026 r., poz. 2006) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026 – 2036, w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji projektu Strategii rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026-2036 stanowi Załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Pruszkowskiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

ZASTĘPCA NACZELNIKA
Biura Zarządu
Joanna Cichocka

Marcin Skiba
RADCA PRAWNY
RZ-1358

NACZELNIK
Biura Zarządu
Marta Jendernalik-Dybała

UZASADNIENIE

W związku z faktem, że poprzedni dokument strategiczny stracił ważność, nastąpiła konieczność opracowania Strategii rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026 – 2036.

Proces opracowywania nowej Strategii rozwoju Powiatu Pruszkowskiego rozpoczął się w drugiej połowie 2025 roku i składał się z wielu etapów. W ramach działań analitycznych, partycypacyjnych i projektowych, przeprowadzono m.in. badania ilościowe (CAWI) z mieszkańcami powiatu, a także zorganizowano warsztaty diagnostyczne z udziałem przedstawicieli samorządu, organizacji społecznych, przedsiębiorców i instytucji publicznych. Podczas warsztatów strategicznych z przedstawicielami Zarządu i Rady Powiatu Pruszkowskiego oraz naczelnikami i kierownikami wybranych komórek organizacyjnych pracowano nad misją i wizją rozwoju powiatu, celami strategicznymi i kierunkami działań dla projektów i inicjatyw, które będą wspierać realizację tych celów.

W okresie od 12 marca 2026 r. do 1 kwietnia 2026 r. Zarząd Powiatu Pruszkowskiego prowadził konsultacje społeczne w tej sprawie, zgodnie z uchwałą nr 143.859.2026 z 11.03.2026 w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Strategii rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026 – 2036. Konsultacje poprowadzono w dwóch formach: spotkań konsultacyjnych i badań ankietowych. W dniach 21 i 30 marca 2026 r., w siedzibie Starostwa Powiatowego w Pruszkowie odbyły się otwarte spotkania konsultacyjne z mieszkańcami Powiatu Pruszkowskiego. Jednocześnie na stronie internetowej Powiatu Pruszkowskiego można było zgłosić uwagi do projektu strategii. Z projektem strategii można było także zapoznać się w Wydziale Obsługi Mieszkańców (WOM) w Starostwie Powiatowym w Pruszkowie. Dokument dostępny był również w wersji elektronicznej w Biuletynie Informacji Publicznej Powiatu Pruszkowskiego. Informacje o konsultacjach przekazano do Prezydenta Pruszkowa oraz Burmistrzów i Wójtów pozostałych gmin z terenu Powiatu Pruszkowskiego, z prośbą o rozpowszechnienie informacji. Jednocześnie wersja papierowa dokumentu wraz z ankietami została dostarczona do wszystkich urzędów, z prośbą o udostępnienie mieszkańcom. Projekt Strategii został przesłany z prośbą o zaopiniowanie do RDOŚ, Metropolii Warszawskiej oraz powiatów sąsiadujących z powiatem pruszkowskim.

W wyniku procesu konsultacji zgłoszono (w terminie) łącznie ponad 40 uwag, pytań i postulatów, do których odniósł się Zarząd Powiatu Pruszkowskiego.

Ostatnim etapem procedowania jest przyjęcie przez Radę Powiatu Pruszkowskiego Strategii Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026-2036, dlatego też podjęcie uchwały przez Radę Powiatu Pruszkowskiego w tej sprawie jest zasadne. Zgodnie natomiast z treścią §8 ust. 1 i 2 Załącznika nr 1 do Uchwały Rady Powiatu Pruszkowskiego Nr XXIII.182.2026 z dnia 24 lutego 2026 r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Powiatu Pruszkowskiego Zarząd Powiatu jest zobligowany do pisemnej analizy i uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji społecznych w formie pisemnej. Efektem tej analizy jest przygotowany przez Zarząd Powiatu stosowny dokument stanowiący Załącznik nr 2 do niniejszej Uchwały.

STAROSTA

Adrian Ejssymont

NACZELNIK
Biura Zarządu

Marta Jendernalik-Dybała

Załącznik nr 1
do Uchwały Rady Powiatu
Pruszkowskiego

powiat pruszkowski
nieskończone możliwości

STRATEGIA ROZWOJU
powiatu pruszkowskiego
2026-2036

Strategia rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026 – 2036

powiat pruszkowski
nieskończone możliwości

Dokument opracowany przez Zarząd Powiatu Pruszkowskiego we współpracy z zespołem Lider Projekt sp. z o.o. i przy wsparciu AI.

Pruszków, 2026

Spis treści

I. Wprowadzenie i przebieg prac nad strategią 5
II. Charakterystyka ogólna 7
III. Wnioski z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Powiatu Pruszkowskiego 10
IV. Wizja i misja Powiatu Pruszkowskiego 22
V. Cele i kierunki działań 25
Cel 1: Powiat Pruszkowski zapewniający wysoką jakość usług publicznych 28
Cel 2. Powiat Pruszkowski wszechstronnie dostępny 32
Cel 3. Powiat Pruszkowski bezpiecznym i odpornym środowiskiem życia 35
Cel 4. Powiat Pruszkowski samorządem o wysokich kompetencjach, nowoczesnym i otwartym na współpracę 38
VI. Rezultaty działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia 42
VII. System wdrażania i finansowania Strategii 45
VIII. Odniesienie Strategii do dokumentów strategicznych i programowych o szerszym zakresie obowiązywania 50
IX. Aneks nr 1. Opis procesu partycypacji przy sporządzaniu strategii 55
X. Aneks nr 2. Wykaz skrótów 62

Drodzy Mieszkańcy Powiatu Pruszkowskiego,

z wielką dumą, ale i poczuciem odpowiedzialności, przedstawiam Państwu *Strategię rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026–2036*. To dokument, który nie kończy się wyłącznie na celach i wskaźnikach. To plan, który odnosi się do naszej codzienności – do tego, jak żyje się w naszym powiecie i w jakim kierunku chcemy go razem zmieniać.

Powiat pruszkowski to ludzie: rodziny budujące tu swoje domy, dzieci i młodzież korzystające z naszej oferty edukacyjnej, seniorzy oczekujący dostępnych i bezpiecznych usług publicznych, przedsiębiorcy tworzący miejsca pracy oraz osoby, które każdego dnia współtworzą lokalną wspólnotę. Dynamiczny rozwój i bliskość Warszawy dają nam wiele szans, ale niosą także wyzwania, na które musimy odpowiadać w sposób przemyślany i długofalowy.

Strategia powstała w oparciu o rzetelną diagnozę sytuacji powiatu oraz w dialogu z przedstawicielami gmin, instytucji publicznych, organizacji społecznych, środowiska gospodarczego i samych mieszkańców. Dzięki temu dokument ten odzwierciedla realne potrzeby i aspiracje lokalnej społeczności, a nie wyłącznie perspektywę administracyjną.

Zachęcam Państwa do zapoznania się z treścią strategii – nie tylko jako z planem działań samorządu, lecz jako z wizją powiatu przyjaznego do życia, pracy i rozwoju. Jej skuteczna realizacja będzie możliwa jedynie dzięki współpracy, dialogowi i zaangażowaniu wielu środowisk.

Wierzę, że *Strategia rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026–2036* stanie się wspólnym punktem odniesienia dla decyzji podejmowanych dziś i w przyszłości, a jej wdrażanie przełoży się na realne korzyści dla obecnych i przyszłych pokoleń mieszkańców naszego powiatu.

ADRIAN EJSSYMONT

STAROSTA PRUSZKOWSKI

I. Wprowadzenie i przebieg prac nad strategią

Strategia Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026 – 2036 (dalej także: Strategia, dokument) została przygotowana według modelu ekspercko-partycypacyjnego. Takie podejście łączy specjalistyczną wiedzę i doświadczenie ekspertów zewnętrznych z aktywnym udziałem kluczowych interesariuszy dokumentu, umożliwiając wypracowanie spójnych i adekwatnych kierunków rozwoju powiatu.

Proces opracowania Strategii został zaplanowany jako sekwencja powiązanych ze sobą działań analitycznych, partycypacyjnych i projektowych. Jego celem było przygotowanie dokumentu, który w sposób rzetelny diagnozuje sytuację społeczno-gospodarczą oraz wyznaczy realne kierunki rozwoju odpowiadające potrzebom mieszkańców i interesariuszy lokalnych.

Poniżej przedstawiono główne etapy prac nad opracowaniem dokumentu.

Przygotowanie i przeprowadzenie etapu pozyskiwania danych

Prace rozpoczęto od zgromadzenia możliwie szerokiego materiału informacyjnego. Wykorzystano dane statystyczne (GUS, OKE, BDL), dokumenty strategiczne wyższego rzędu, oraz informacje będące w dyspozycji jednostek samorządowych. Na tym etapie określono również kluczowe obszary problemowe, które powinny zostać włączone w dalsze prace, a także docelowe grupy interesariuszy.

Analiza danych i opracowanie koncepcji diagnozy

Zebrany materiał poddano analizie jakościowej i ilościowej. Oceniono potencjały rozwojowe, bariery oraz trendy demograficzne, gospodarcze i przestrzenne. Na tej podstawie przygotowano zarys diagnozy, wskazujący najważniejsze wyzwania stojące przed powiatem oraz obszary wymagające pogłębionych badań.

Badania ilościowe (CAWI) z mieszkańcami powiatu

W celu poznania opinii społeczności lokalnej przeprowadzono badanie ankietowe metodą CAWI. Proces ten trwał od 13.10 do 14.11.2025 r. Mieszkańcy wypowiadali się na temat jakości życia, dostępności usług publicznych, rynku pracy czy oczekiwanych kierunków rozwoju. Wyniki badania pozwoliły skonfrontować dane statystyczne z rzeczywistym postrzeganiem sytuacji przez użytkowników przestrzeni powiatu.

Warsztat diagnostyczny – pierwszy panel strategiczny

Kolejnym krokiem było spotkanie warsztatowe z udziałem przedstawicieli samorządu, organizacji społecznych, przedsiębiorców i instytucji publicznych. Warsztaty odbyły się w dniu 30.10.2025 r. w Starostwie Powiatowym w Pruszkowie i wzięło w nich udział łącznie 65 osób. W formule panelu strategicznego, w dwóch grupach, przedyskutowano wnioski z analiz, doprecyzowano problemy oraz zidentyfikowano kluczowe potencjały rozwojowe.

Podsumowanie i opracowanie ostatecznej wersji diagnozy

Na bazie wszystkich zebranych danych i opinii opracowano kompleksową diagnozę społeczno-gospodarczą powiatu. Dokument ten stał się merytorycznym fundamentem dalszych prac – określił punkt wyjścia, skalę potrzeb oraz obszary interwencji strategicznej.

Opracowanie projektu Strategii rozwoju

W oparciu o wnioski z diagnozy przystąpiono do formułowania części kierunkowej strategii. Ten etap prac rozpoczął się od warsztatów strategicznych, które odbyły się w dniu 26.11.2025 r. Podczas spotkania przedstawiciele Zarządu i Rady Powiatu Pruszkowskiego oraz naczelnicy i kierownicy wybranych komórek organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Pruszkowie wspólnie pracowali nad wizją rozwoju powiatu, jego misją i celami strategicznymi, a także proponowali kierunki działań dla projektów i inicjatyw, które będą wspierać realizację tych celów.

Następnie określono system wdrażania, monitoringu i ewaluacji strategii, źródła finansowania oraz wskaźniki rezultatu.

Konsultacje

Projekt strategii został poddany konsultacjom z interesariuszami, a zgłoszone uwagi wykorzystano do przygotowania ostatecznej wersji dokumentu. Projekt Strategii Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego został także przesłany do sąsiednich powiatów i gmin oraz do Stowarzyszenia „Metropolia Warszawa" w celu wydania opinii.

Szerszy opis procesu partycypacji przy sporządzaniu strategii zawiera aneks nr 1.

II. Charakterystyka ogólna

Powiat pruszkowski jest położony w województwie mazowieckim, przy południowo-zachodniej granicy Warszawy. Jest najmniejszym terytorialnie powiatem ziemskim w Polsce, o powierzchni 246 km^2. Jest to jednocześnie najgęściej zaludniony powiat ziemski - gęstość zaludnienia wynosi średnio 726 osób/km^2. Świadczy to o wysokim stopniu zurbanizowania obszaru. Liczba mieszkańców powiatu wynosiła na koniec 2024 r. 180 579, plasując go na 11. miejscu wśród powiatów ziemskich w Polsce.

W obecnym kształcie powiat powstał 1 stycznia 1999 r. Składa się on z 6 gmin: 2 miejskich – Pruszków i Piastów, 1 miejsko-wiejskiej – Brwinów, 3 wiejskich – Nadarzyn, Michałowice, Raszyn.

Powiat Pruszkowski jest położony w obszarze metropolitalnym Warszawy (zamiennie: metropolia warszawska), który obejmuje Warszawę wraz z 9 otaczającymi powiatami oraz gminami na ich obszarze – w sumie 79 JST współpracującymi, także w zakresie ponadlokalnej polityki rozwoju, w ramach Stowarzyszenia „Metropolia Warszawa". Stąd też, obszar porównań danych do niniejszej diagnozy, z uwagi na potrzebę zaakcentowania roli regionu jako narzędzia działania[1] będzie przeważnie nazywany Metropolią Warszawa (MW) lub metropolią warszawską. Z uwagi na zwartość terenu powiatu pruszkowskiego, najodleglejszy jego kraniec dzieli od Warszawy 30 km, a najbliższe miejsce od centrum stolicy tylko ok. 8 km.

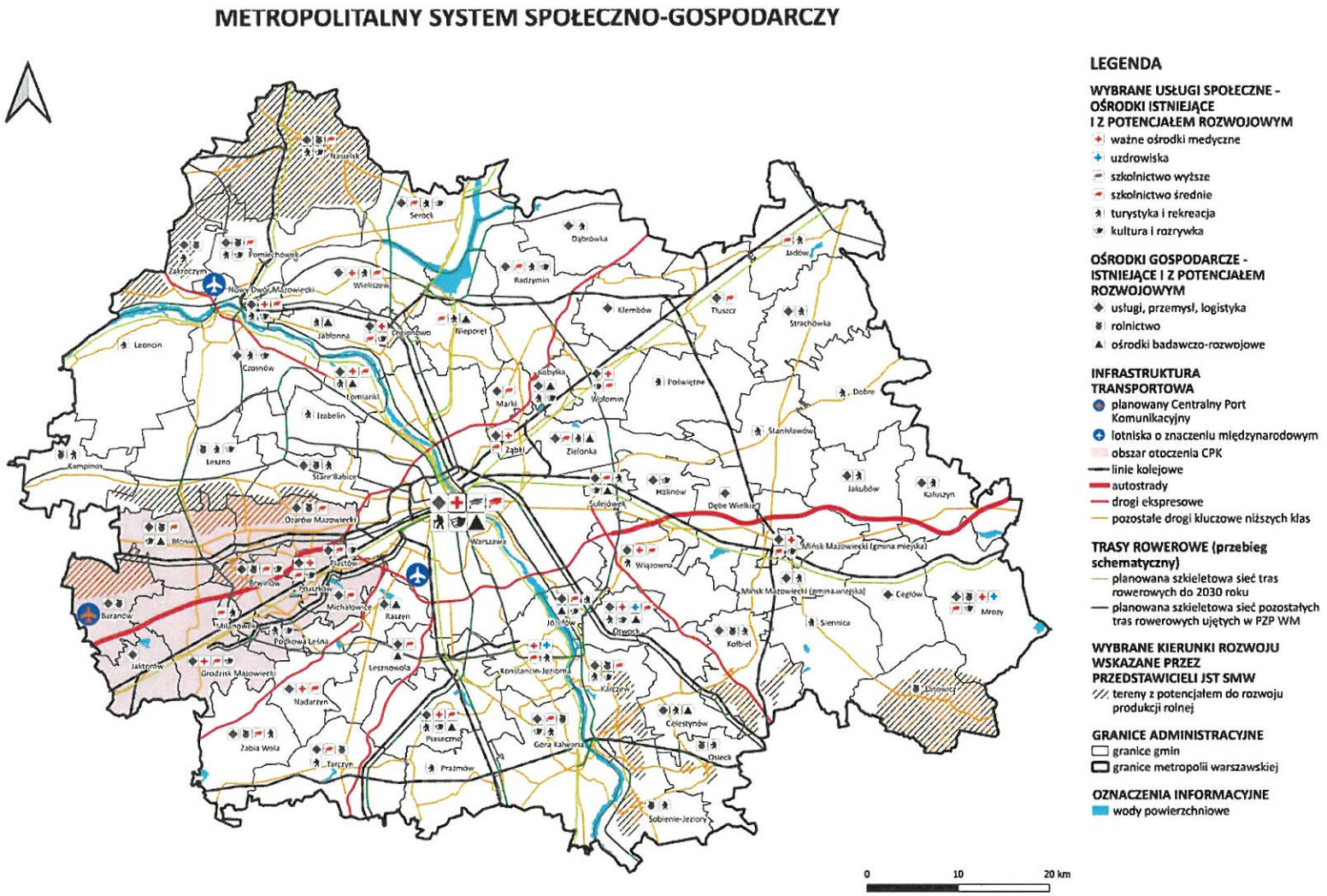
Korzystne położenie powiatu oraz rozwinięta sieć połączeń kolejowych i drogowych, w tym węzeł Pruszków na autostradzie A2, sprzyjają rosnącej mobilności osób i przepływowi towarów. Sprawia to, że powiat stanowi obszar intensywnych procesów migracyjnych, z wyraźną przewagą napływu ludności. Dużym atutem powiatu pruszkowskiego jest bliskość Portu Lotniczego Warszawa-Okęcie im. F. Chopina, pasażerskiej kolejowej linii średnicowej oraz Centralnej Magistrali Kolejowej – bezpośrednie połączenie z centralną magistralą kolejową Berlin-Moskwa.

Sieć dróg publicznych w powiecie jest dobrze rozwinięta i gęsta. 173,5 km stanowią drogi powiatowe, systematycznie remontowane i modernizowane, również przy pomocy środków unijnych. Jednocześnie, powiat posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę komunalną – sieci wodociągowe, kanalizacyjne, oczyszczalnie ścieków, sieci gazowe, elektroenergetyczne i telefoniczne, co stwarza możliwości dalszego rozwoju przemysłu, handlu, przetwórstwa i budownictwa, także na terenach wiejskich. W związku z tym faktem powiat pruszkowski pełni funkcję zaplecza komunikacyjnego i inwestycyjnego stolicy, z którą jest najsilniej powiązany spośród wszystkich powiatów ziemskich wchodzących w skład Metropolii. Ponad 30% mieszkańców powiatu pruszkowskiego codziennie lub prawie codziennie podróżuje do Warszawy, w tym 11% przedszkolaków i 22% uczniów szkół[2].

[1] Por. Chojnicki Z., Czyż T., 1992. Region – regionalizacja – regionalizm. Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny, 54, 2, s. 1-18.

[2] Diagnoza strategiczna na potrzeby Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku

Mapa 1. Metropolia Warszawa – metropolitalny system społeczno-gospodarczy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040.

Powiat Pruszkowski w latach 1952-1975 obejmował znacznie większy obszar, w tym teren dzisiejszego powiatu warszawskiego zachodniego, a miasto Pruszków w latach 1951-1975 stanowiło odrębny powiat grodzki.

Z racji położenia pod Warszawą z opisywanym terenem związanych jest wiele osób, które zyskały rozpoznawalność w całym kraju jako uczestnicy ogólnopolskiego życia politycznego, gospodarczego, kulturalnego czy sportowego. Wśród nich są takie osoby, jak związani z Brwinowem Anna i Jarosław Iwaszkiewiczowie czy aktor Wacław Kowalski, zapamiętany z roli Pawlaka w kultowej komedii „Sami swoi".

Specyfika powiatu będzie również treścią dalszych części diagnozy, a odkrywanie, identyfikacja *genius loci* przedmiotem między innymi badań społecznych wśród mieszkańców.

Rysunek 1 Źródło: UG w Brwinowie / PAP Mediaroom

Rysunek 2 Źródło: Powiat Pruszkowski

III. Wnioski z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Powiatu Pruszkowskiego

Przed podjęciem prac nad strategią dokonano diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu. Wyniki diagnozy zostały ujęte jako potencjały i wyzwania rozwoju, gdyż obie grupy czynników należy uwzględnić w celu właściwego ukierunkowania przyszłego rozwoju Powiatu Pruszkowskiego. Czynniki te zostały przedstawione w podziale na wymiary powszechnie stosowane w strategiach rozwoju jednostek samorządu terytorialnego[3]. Wyzwania, które liczebnie przeważają nad potencjałami, nie powinny być uważane za problemy, gdyż wiele z nich może być równocześnie źródłami szans i przewag konkurencyjnych.

POTENCJAŁY POWIATU PRUSZKOWSKIEGO

Charakterystyka ogólna:

- Powiat Pruszkowski jako część metropolii warszawskiej,
- korzystne położenie w zachodniej części metropolii stołecznej, bardzo dobry dostęp do centrum stolicy, tam, gdzie jest równocześnie dostęp koleją i drogami o wysokich parametrach (Piastów, Pruszków, Brwinów, Michałowice),
- stosunkowo duża liczba ludności przy gęstym zaludnieniu.

Wymiar społeczny:

- korzystna struktura wiekowa ludności (ale od 2022 przyspiesza starzenie się populacji),
- 20 szkół ponadpodstawowych w powiecie, powiat prowadzi 9 placówek edukacyjnych (w tym 6 szkół),
- korzystne wyniki egzaminu maturalnego w 2025 r. (j. polski średnio 70,3 % punktów, matematyka 68,7% - najwyższe w Metropolii, wyższe niż w Warszawie),
- bardzo dobra dostępność komunikacyjna do placówek oświatowych i ochrony zdrowia,
- duża liczba osób z wysokimi kompetencjami, ponad 30% mieszkańców ma wykształcenie wyższe,
- wyposażenie mieszkań w instalacje sieciowe – stabilnie powyżej średniej dla powiatów podwarszawskich,
- stały przyrost rzeczywisty (5-10 na 1000 mieszkańców w okresie 2015-2024, w 2024 r. 7,6 na 1000 mieszkańców),

[3] Por. art. 10e ust. 3 Ustawy o samorządzie gminnym,

- znaczący spadek korzystających z pomocy społecznej, niskie bezrobocie (2,1% w 2024 r., 2,6% w 2025 r.)[4]– dynamiczny rynek pracy, wzrastający dobrobyt,
- 3 szpitale, w tym 2 o randze regionalnej,
- większe niż w innych powiatach bezpieczeństwo pożarowe.

Wymiar gospodarczy:

- największa koncentracja dużych magazynów w MW obok Warszawy,
- wysokie wskaźniki przedsiębiorczości (203 firmy na 1000 mieszkańców),
- wielkomiejska struktura gospodarcza – najszybciej rozwijają się sekcje J (informacja i komunikacja), D (Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną (...), M (Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna), N (Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca) (dynamika wskaźnika lokalizacji LQ (2012-2022) >1,25),
- sektor produkcyjny w powiecie wykazuje specjalizację w zakresie działów (w ramach sekcji C PKD): 22 – produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, 27 – produkcja urządzeń elektrycznych, 29 – produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli,
- 17 firm z listy 2000 największych „Rzeczypospolitej" w 2021 r. (2. miejsce w MW): (100 miejsce) Ikea Retail Sp. z o.o. GK; (117) Strabag Sp. z o.o.; (239) Man Truck & Bus Polska Sp. z o.o.; (247) Scania Polska SA; (627) Kongsberg Automotive Sp. z o.o.,
- rolnictwo w lokalnej gospodarce nie pełni znaczącej roli, ale rośnie strategiczne znaczenie bezpieczeństwa żywnościowego, a powiat pełni rolę zaplecza dla Metropolii Warszawskiej (cenne gleby na części terenu, rozpowszechnione ogrodnictwo),
- rosnący popyt mieszkańców Metropolii na produkty lokalne i unikatowe, w tym żywność,
- 147 313 turystów w 2024 r. (3. miejsce na Mazowszu) – nie tylko w związku z przyjazdami do Warszawy.

Wymiar przestrzenny:

- wysokie pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (70%, lecz brak wzrostu wskaźnika),
- spory zasób gminnych terenów inwestycyjnych korzystnie położonych – możliwość wypracowania wspólnej, kompleksowej oferty,
- wysoka gęstość dróg powiatowych i gminnych (291,5 km na 100 km^2 w 2021 r., wobec 85,3 w Polsce, 98,9 w woj. mazowieckim i 153,3 w MW) – duże zobowiązanie,

[4] Mimo zatrzymania spadku bezrobocia oraz udziału długotrwale bezrobotnych w 2025 r. zjawisko pozostaje relatywnie mniejszym problemem niż na innych obszarach kraju.

- mimo dużego ruchu najmniej wypadków w MW na 100 tys. mieszkańców (22,6 w 2021 r., liczba ofiar śmiertelnych 17,5 na 100 wypadków – poniżej średniej),
- poprawa oceny dostępności miejsc parkingowych o 31% między 2019 a 2023 r. (rekord w MW)(diagnoza SRMW 2040),
- bardzo duży wzrost dostępności dróg dla rowerów w ostatnich latach,
- codziennie ponad 32 000 mieszkańców korzysta z kolei (19 500 z KM/SKM, pozostali z WKD),
- członkostwo powiatu w Związku Powiatowo-Gminnym GPA i oferta ZTM Warszawa.

Wymiar klimatyczno-środowiskowy:

- duże potencjalne zasoby wody pitnej w Rynnie Brwinowskiej.

Wymiar instytucjonalny:

- stosowanie klauzul zatrudnienia i klauzul społecznych przy udzielaniu zamówień publicznych,
- wprowadzanie innowacji w zakresie obsługi klientów, np. instalacja Powiatomatu.

WYZWANIA ROZWOJU POWIATU

Charakterystyka ogólna:

- trudności w komunikacji wewnątrz powiatu, na osi pn.-pd. – linia kolejowa Warszawa-Katowice (4 tory) barierą, jedynie 6 miejsc przekroczeń torów nie licząc nielicznych kładek dla pieszych czy przejść podziemnych w obrębie stacji Pruszków i Piastów,
- niespójne skojarzenia z powiatem:
    - z jednej strony cisza, spokój,
    - z drugiej korki, blokowisko, sypialnia Warszawy,
    - powszechnie podkreślana bliskość Warszawy.

Wymiar społeczny:

- umiarkowany ubytek naturalny ludności 2,25 na 1000 mieszkańców – tendencja pogłębia się,
- stały przyrost migracyjny,
- dynamiczny wzrost liczby mieszkań (o 34% w okresie 2015-2024), ale też wzrost ich cen (o 58% w latach 2015-2023) (skumulowana inflacja – 41%),
- odsetek osób korzystających z oczyszczalni ścieków wynosi 74,3% (więcej ma tylko Warszawa) i stopniowo spada, na terenie wiejskim poniżej wskaźnika z 2015 r., choć i tak powiat jest liderem wśród powiatów wokół Warszawy,
- zasięg sieci gazowej 80% w 2023 r., spadek z 85,3% w 2015 r.,

- dysproporcje między mieszkaniami podłączonymi do wodociągu i kanalizacji sieciowej na wsi – ponad 13% - powiększają się – rozpraszanie zabudowy,
- niska dostępność bibliotek 8 228 osób na 1 placówkę,
- niska dostępność obiektów sportowych w miastach,
- duża liczba osób na 1 aptekę (3 700),
- spadek liczby pielęgniarek i położnych na 10 tys. ludności z 49,4 w 2015 r. do 35,1 w 2023 r.,
- liczba lekarzy na 10 tys. ludności 37,7 (Warszawa 137,1),
- sąsiedztwo stolicy może wpływać na osłabienie dynamiki korzystania z usług zdrowotnych na terenie powiatu i w dalszym zakresie na zatrudnianie specjalistów, innych kadr medycznych w powiecie oraz na kondycję samych placówek zdrowotnych, szczególnie niemających wyróżniającej się specjalizacji,
- małe zaangażowanie społeczne poza Pruszkowem,
- niewiele organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców – powyżej 3 tylko w gm. Michałowice i Brwinów,
- duża liczba zawieranych umów przy relatywnie niskim poziomie finansowania dla poszczególnych NGO przeznaczanego na realizację zadań publicznych,
- stosunkowo wysoka przestępczość i średni poziom wykrywalności przestępstw.

Wymiar gospodarczy:

- 190 podmiotów z kapitałem zagranicznym o wartości inwestycji 1,4 mld zł (2022 r.) – 3. miejsce po Warszawie i pow. piaseczyńskim – wartość na 1 mieszkańca jednak spada (15 061 zł na 1 mieszkańca w 2012, 13 368 zł w 2022 r.) – postępuje koncentracja w Warszawie i pow. warszawskim zachodnim (dużo większy spadek – pow. piaseczyński),
- stosunkowo niewiele firm z sektorów kreatywnych,
- liczba miejsc pracy w powiecie niesatysfakcjonująca – 46% osób pracuje w innym powiecie, w tym 43% w Warszawie – z samego Pruszkowa dojeżdżało do pracy do Warszawy w 2021 r. ponad 10,2 tys. osób), chociaż w gminach leżących bliżej stolicy miejsc pracy wyraźnie przybyło w ostatnich latach.

Wymiar przestrzenny:

- duża liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i duża powierzchnia powiatu objęta decyzjami o warunkach zabudowy, zwłaszcza dla budownictwa wielorodzinnego,
- rozproszenie zabudowy skutkujące niemożliwością odpowiedniego zagospodarowania terenu,

- wysokie obciążenie dróg – 687 samochodów osobowych i 172 ciężarowe na 1000 mieszkańców,
- ruch na niektórych drogach powiatowych dorównuje ruchowi na drogach krajowych (13 000 – 14 000 pojazdów/dobę, dodatkowo przejazdy kolejowe),
- ciągły pat w zakresie budowy „Paszkowianki" – połączenia A2 przez DW 719 (Kanie) z S8 (węzeł Paszków),
- wskaźniki korzystania z transportu publicznego w dojazdach do Warszawy należą do najniższych w MW mimo najlepszej dostępności transportu i wysokich ocen funkcjonowania (85% bardzo dobrze i raczej dobrze – wzrost o 21% między 2019 a 2023 r.).

Wymiar klimatyczno-środowiskowy:

- duża powierzchnia parków i zieleńców (132,4 ha, 2. miejsce w Metropolii po Warszawie), ale w przeliczeniu na 1 mieszkańca poniżej średniej MW, a dodatkowo niskie zalesienie (11%),
- małe sumy opadów, słaby bilans wodny,
- duże obciążenia środowiska i duża presja:
    - duża emisja CO_2/zanieczyszczeń gazowych z uwagi na Elektrociepłownię (EC) Pruszków[5],
    - stan ekologiczny wód jest niezadowalający: przede wszystkim zły stan ogólny i słaby potencjał ekologiczny Utraty,
- bardzo duża masa odpadów komunalnych na 1 mieszkańca – 450-470 kg/rok – 1. miejsce w MW na zmianę z pow. warszawskim zachodnim,
- duża masa produkowanych zmieszanych odpadów komunalnych – ponad 260 kg na 1 mieszkańca. W latach 2023-2024, 2. miejsce po Warszawie. Wcześniej w latach 2015-2022 2., 3. lub 4. miejsce po Warszawie, zasadniczo w tych latach jeden z największych 19 dzikich wysypisk śmieci w 2021 r.,
- duży przyrost powierzchni utwardzonych szczególnie w Pruszkowie, gm. Raszyn i Michałowice.

Wymiar instytucjonalny:

- rozpraszanie zabudowy jako wyzwanie dla administracji architektoniczno-budowlanej,
- trudne warunki lokalowe obsługi klientów w siedzibie Starostwa Powiatowego,

[5] Duża część emisji CO2 oraz zanieczyszczeń powietrza, aczkolwiek nieujęta w oficjalnych statystykach, pochodzi przede wszystkim z tzw. niskiej emisji - pieców bezklasowych oraz z transportu drogowego. EC Pruszków przechodzi transformację energetyczną, wdrażając nowoczesne rozwiązania ograniczające emisję CO, i innych zanieczyszczeń. Nieustanny rozwój Elektrociepłowni wskazuje na dążenie do zrównoważonej produkcji energii, a w dalszej perspektywie planowane jest całkowite odejście od węgla.

- niewystarczający rozwój e-usług.

Wyzwaniem o charakterze horyzontalnym, które jednak należy potraktować jako źródło szans, jest budowa **Portu Polska (centralnego Portu Komunikacyjnego, CPK)**[6] w niedalekiej odległości od granic Powiatu Pruszkowskiego. Oddziaływanie to ma się nasilić po 2032 r., kiedy ma zostać otwarte lotnisko (wcześniej planowane jako Port Lotniczy „Solidarność"[7]). Sam port lotniczy powstanie w sąsiednim powiecie grodziskim i powiecie żyrardowskim, jednak przez powiat pruszkowski będą wiodły główne trasy dojazdów (zarówno drogowego jak i kolejowego, w tym planowanej kolei dużych prędkości). Zgodnie z opracowaną Strategią rozwoju obszaru otoczenia CPK do roku 2044, w jego skład z terenu powiatu pruszkowskiego wchodzą gminy: Pruszków, Piastów, Brwinów i Michałowice. Pozostałe gminy (Raszyn i Nadarzyn) weszły natomiast w zakres obszaru badań na potrzeby tej strategii[8].

Oddziaływanie CPK na powiat pruszkowski warto określić generalnie jako szansę, choć w pewnych aspektach mogą wystąpić zagrożenia – w zależności od sposobu potraktowania wyzwań i podjętych działań. Jako główne elementy tego trendu można wskazać:

- wzrost liczby podróży, przewozów w kierunku przeciwnym od Warszawy (powiat pruszkowski będzie w większym stopniu powiatem tranzytowym),
- możliwe problemy komunikacyjne wynikające z ograniczeń infrastruktury,
- oddziaływanie samej budowy lotniska i inwestycji towarzyszących:
    - napływ mieszkańców – pracowników z różnych stron świata,
    - potencjał rozwoju wyspecjalizowanego szkolnictwa – technika, szkoły branżowe,
    - potrzeba wzmocnienia systemu i jednostek zapewniających bezpieczeństwo publiczne (szpitale powiatowe, OSP, PSP i Policja),
    - zwiększone zapotrzebowanie na energię, zwłaszcza z OZE, ale też o dużym poziomie stabilności dostaw i krótkiej drodze przesyłu (także na potrzeby kolei KDP[9]),

[6] W grudniu 2025 r. ogłoszono zmianę nazwy inwestycji na Port Polska, jednak nazwa CPK wciąż pozostaje szerzej znana oraz ugruntowana w obiegu formalnym na mocy Ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o Centralnym Porcie Komunikacyjnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1747). Program CPK stanowi załącznik do uchwały nr 173/2017 Rady Ministrów z dnia 7 listopada 2017 r. w sprawie przyjęcia Koncepcji przygotowania i realizacji inwestycji Port Solidarność – Centralny Port Komunikacyjny dla Rzeczypospolitej Polskiej, i zawiera wykaz inwestycji, w tym przewidzianych do realizacji na terenie powiatu pruszkowskiego.

[7] https://portpolska.pl/en/news/solidarity-transport-hub-polands-much-needed-and-economically-viable-infrastructure-investment [dostęp: 15.11.2025 r.]

[8] https://portpolska.pl/pl/strategia-obszaru-otoczenia-cpk [dostęp: 16.01.2026 r.]

[9] Moc trakcyjna pociągów o prędkości maksymalnej 320 km/h może sięgać 8-9 MW w stosunku do 3,4 MW dla używanych obecnie w Polsce lokomotyw poruszających się z prędkością maksymalną 200 km/h (por. Environmental Aspects of Inter-City Passenger Transport, dostęp 15.12.2025 r.)

- zapotrzebowanie na produkty związane z obsługą Airport City (w tym żywności) oraz na usługi – nowe strefy aktywności gospodarczej w pn. części powiatu, głównie w gm. Brwinów,
- wzrost zapotrzebowania na powierzchnie logistyczne, magazynowe, na miejsca noclegowe, na tereny dla budownictwa mieszkaniowego – „zakorkowanie" przestrzeni.

W celu właściwego ujęcia zarysowanych wyzwań przyszłości potrzeba współpracy samorządów, spójnej oferty i identyfikacji powiatu z uwagi na wysoką konkurencję innych rozwiniętych obszarów w otoczeniu.

ANALIZA TRENDÓW

Istotnym zagadnieniem współcześnie branym pod uwagę przy planowaniu rozwoju poszczególnych obszarów jest analiza trendów rozwojowych, niekiedy ujmowanych w wielkie megatrendy mające kształtować przyszłość. Powiat Pruszkowski, stanowiąc część metropolii warszawskiej, dzieli kluczowe wyzwania z tym obszarem.

Badania prowadzone na potrzeby Diagnozy strategicznej na potrzeby Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku[10] uwidoczniły, że największy wpływ na rozwój poszczególnych jednostek samorządu mają:

- zaradność i umiejętności zarządcze lokalnych włodarzy,
- dostępność środków europejskich,
- zaangażowanie mieszkańców,
- polityka prowadzona na szczeblu centralnym (krajowym),
- sytuacja w Warszawie (dotyczy powiatów okołowarszawskich).

Dostępność środków europejskich, polityka prowadzona na szczeblu centralnym (krajowym) i sytuacja w Warszawie mają postać uwarunkowań zewnętrznych w odniesieniu do powiatu pruszkowskiego. Jeśli interpretować sytuację w Warszawie jako rolę i pozycję Warszawy w układzie metropolii europejskich i światowych, to wszystkie te uwarunkowania, choć „niesterowalne" z pozycji powiatu pruszkowskiego, są dobrze na miejscu znane. Inna sytuacja dotyczy trendów rozwojowych, o których postaci i oddziaływaniu, jak potwierdzają cytowane tu badania, wiedza nie jest rozpowszechniona.

Istotne jest tu rozróżnienie dwóch podstawowych pojęć, jakie będą stosowane w niniejszym rozdziale.

[10] Potrzeby i oczekiwania mieszkańców metropolii warszawskiej, 2023, IBC Advisory S.A. na zlecenie Urzędu m.st. Warszawy, Warszawa.

Potrzeby rozwojowe obszaru metropolitalnego warszawy w kontekście programowania i realizacji polityki spójności po 2020 roku, 2019, Danae Sp. z o.o. oraz Realizacja Sp. z o.o. na zlecenie U m.st. Warszawy, Warszawa.

Megatrendy mogą być opisane jako:

(...) procesy wieloletnie (długofalowe) zachodzące w skali globalnej i kształtujące uwarunkowania społeczne, technologiczne, ekonomiczne, środowiskowe, polityczne i przestrzenne, zatem oddziałujące na różne sfery życia poszczególnych mieszkańców i grup społecznych zamieszkujących różne obszary ziemi (państwa, regiony i mniejsze jednostki terytorialne)[11].

Megatrendy można określić jako „wielkie prądy powodujące zmiany" - na podobieństwo prądów oceanicznych.[12] Z uwagi na swój szeroki wpływ megatrendy trudno potraktować jednoznacznie jako szanse bądź zagrożenia, stanowią one raczej zjawiska *sui generis*[13].

Trend z kolei to:

(...) tendencja rozwojowa, kierunek, w jakim zmienia się i prawdopodobnie będzie się zmieniać określone zjawisko w którymś z obszarów analizy strategicznej - społecznym, technologicznym, gospodarczym, środowiskowym, politycznym i przestrzennym (STEEPS), nadająca wraz z tendencjami rozwoju innych zjawisk kierunek określonemu megatrendowi[14].

Z uwagi na bardziej szczegółowy, uchwytny charakter, trendy łatwiej poddają się ocenie jako pozytywne bądź negatywne kierunki zmian.

Z uwagi na rosnące usieciowienie i zmniejszenie „oporu odległości" w życiu społeczno-gospodarczym, coraz większy wpływ na rozwój w skali lokalnej zyskują ogólnoświatowe megatrendy, którymi współcześnie są deglobalizacja (przesunięcie ognisk rozwoju gospodarczego poza kraje Zachodu), rozwój sztucznej inteligencji, rosnąca urbanizacja, zmiany demograficzne, migracje, zmiany klimatyczne. Przy próbie opisu przyszłości powiatu pruszkowskiego w perspektywie średniookresowej należy wziąć pod uwagę horyzontalny megatrend, jakim jest wzrost znaczenia jakościowych aspektów rozwoju – ocena przez pryzmat jakości życia[15].

Poszczególne megatrendy i trendy przejawiają się i oddziałują zwłaszcza na obszarach metropolitalnych, gdyż rośnie rola miast jako ogniw - węzłów globalnej sieci. Tego rodzaju metropolią jest niewątpliwie Warszawa[16], a część obszaru funkcjonalnego (metropolitalnego Warszawy) stanowi powiat pruszkowski.

Na cele niniejszej analizy wzięto pod uwagę wyniki badania przeprowadzonego przez Stowarzyszenie „Metropolia Warszawa" w 2023 r. we współpracy z Urzędem m.st. Warszawy wśród członków grup tematycznych dotyczące zewnętrznych trendów rozwojowych. Punktem

[11] Dziemianowicz W., Jurkiewicz I. (red.), 2023, Megatrendy społeczno-gospodarcze w kontekście Koncepcji Rozwoju Kraju 2050. Trendy światowe, Instytut Rozwoju Miast i Regionów, Warszawa–Kraków.

[12] por. Naisbitt J. 1982, Megatrends. Ten new directions transforming our lives. New York: Warner Books.

[13] Z łac. „same w sobie", „swego rodzaju", „własnego rodzaju", „odrębne", „nieporównywalne"

[14] Dziemianowicz W., Jurkiewicz I. (red.), 2023, op. cit.

[15] Załącznik 1 do projektu KRK 2050 Trendy rozwojowe w perspektywie 2050 roku

[16] Por. Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku

wyjścia do oceny wpływu trendów zewnętrznych na metropolię warszawską były wyniki analiz megatrendów i trendów analizowanych w pracach nad Koncepcją Rozwoju Kraju do 2050 roku (KRK2050)[17]. W badaniu uczestniczyło 117 osób, a wyniki zostały opublikowane w opracowaniu Scenariusze rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku. Załącznik II do „Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku".

Poszczególne analizowane trendy stanowią więc szanse i zagrożenia, w zależności od ich oceny w powyższej wspomnianym badaniu. Z uwagi na dynamiczny charakter (w odróżnieniu od silnych i słabych stron, które mają charakter stanów zastanych), trendy zostają dodatkowo opatrzone strzałkami.

Trendy społeczne

Spośród licznych prognozowanych trendów społecznych jako najsilniejsze zidentyfikowano (>90% ocenianego prawdopodobieństwa wystąpienia):

- ↑ Wzrost wykorzystania technologii w edukacji
- ↓ Wzrost nierówności społecznych
- ↑Wzrost znaczenia kompetencji społecznych w relacjach międzyludzkich
- ↑Wzrost długości życia ludności (lecz 22% ocen negatywnych)

Pomimo obserwowanych w Polsce procesów poprawy jakości życia, wzrostu średniej długości życia czy starzenia się społeczeństwa, powyższe trendy „przesycane są" przez światowe megatrendy jakimi są: trwający wzrost liczby ludności na świecie i nasilenie się migracji, w tym spowodowanych konfliktami zbrojnymi i zjawiskami klimatycznymi oraz pogodowymi o charakterze katastrofalnym. Nowe technologie w edukacji czy wzrost znaczenia (ale i upowszechnienie) kompetencji społecznych, w tym o charakterze międzykulturowym, mogą być czynnikami do pewnego stopnia łagodzącymi wpływ światowych megatrendów.

Trendy technologiczne

- ↑ Wzrost zastosowania technologii w gospodarce
- ↑Wzrost zastosowania technologii medycznych
- ↑Wzrost bezpieczeństwa cybernetycznego
- ↑ Wzrost zastosowania technologii środowiskowych
- ↑ Wzrost zastosowania biotechnologii
- ↑ Wzrost zastosowania sztucznej inteligencji (tu prawie 14% ocen negatywnych)
- ↑ Wzrost zastosowania Internetu rzeczy

[17] W poniższym zestawieniu nie przywołano trendów politycznych z uwagi na ich zawieranie się w megatrendzie, jakim jest deglobalizacja i wzrost znaczenia metropolii, a także w czynniku opisanym jako polityka prowadzona na szczeblu centralnym (krajowym).

Trendy technologiczne to grupa najmniej ograniczona barierami administracyjnymi, w związku z czym ich wystąpienie jako pewnych jest najbardziej jednoznaczne (ponad 90% wskazań „tak" i „raczej tak" w każdym przypadku), przez co w wyniku ich współwystąpienia oddziaływanie na bliską przyszłość może być wzmocnione.

Trendy gospodarcze (najsilniejsze)

- ↑ Wzrost innowacyjności gospodarki
- ↑ Wzrost stopnia cyfryzacji gospodarki
- ↑ Wzrost stopnia wykorzystania źródeł energii innych niż konwencjonalne
- ↑ Wzrost automatyzacji pracy (tu 14,5% ocen negatywnych)
- ↑ Wzrost wykorzystania BIG DATA

i niewiele mniej: ↑ Wzrost elastyczności zatrudnienia

Trendy gospodarcze w nieco wyższym stopniu niż powyższa grupa są poddawane regulacjom administracyjnym, stąd mimo równie wysokiego jak w poprzedniej grupie prawdopodobieństwa wystąpienia, ich wpływ na rzeczywistość lokalną może być do pewnego stopnia modyfikowany, aczkolwiek raczej nie z poziomu powiatowego.

Trendy środowiskowe (najsilniejsze)

- ↑ Wzrost efektywności gospodarowania odpadami
- ↑ Wzrost czystości środowiska przyrodniczego
- ↓ Wzrost występowania pogodowych zjawisk ekstremalnych
- ↓ Spadek dostępności wody nadającej się do spożycia
- ↓ Wzrost emisji gazów cieplarnianych

W tej grupie występuje stosunkowo najwięcej silnych trendów określanych jako negatywne, co powoduje, że powinna być tu skierowana szczególna uwaga, zwłaszcza że, podobnie jak w przypadku technologii, granice administracyjne w wielu przypadkach mają małe znaczenie.

Trendy przestrzenne (najsilniejsze)

- ↑ Wzrost jakości planowania przestrzennego
- ↑ Wzrost znaczenia transportu zbiorowego
- ↑ Wzrost mobilności Polaków
- ↓ Wzrost siły deweloperów w procesach inwestycyjnych

Grupa trendów przestrzennych, dla odmiany, jest grupą czynników o potencjalnie największych możliwościach regulacji z poziomu władz w konkretnych granicach administracyjnych, jednak w praktyce siła regulacji prawnych okazuje się częstokroć niewystarczająca w stosunku do oddziaływania instytucji nieformalnych, takich jak reguły czy normy kulturowe.

Zagadnienia horyzontalne[18]

- Wyraźny spadek zadowolenia z życia w lokalnym środowisku z 48% w 2019 r. do 42% w 2023 r. (badania na potrzeby diagnozy MW – Potrzeby i oczekiwania) – jakie są przyczyny tego stanu?
- Stosunek do zjawiska imigracji: największy odsetek badanych mieszkańców powiatu twierdzi, że kolejne fale migracji wpłyną „bardzo" lub „raczej" źle na jakość życia w gminie (27,1%, w Warszawie 13,8%) – czy występuje przesycenie przybyszami z zagranicy? (należy zauważyć, że opinie mieszkańców były zróżnicowane w poszczególnych gminach).

Do szeroko rozumianych zadań i wyzwań dla Powiatu (stanowiących generalnie szanse, źródła szans) należą także:

- Świadczenie usług publicznych o charakterze ponadgminnym,
- Rozwój infrastruktury międzygminnej, dbanie o środowisko przyrodnicze na terenie powiatu,
- Kooperacja z Miastem St. Warszawa w zakresie usług zintegrowanych,
- Współdziałanie z samorządem Województwa Mazowieckiego w zakresie realizacji zadań o charakterze ponadlokalnym i regionalnym,
- Wspieranie działań infrastrukturalnych i społecznych samorządów gminnych,
- Inicjowanie i koordynowanie współpracy międzygminnej, w tym tworzenia związków komunalnych i stowarzyszeń,
- Budowanie Metropolii Warszawa – zintegrowanego wielkomiejskiego obszaru funkcjonalnego o liczbie prawie 3,3 mln mieszkańców.

Nowe role powiatu (również generalnie stanowiące szanse, źródła nowych szans) to:

- Koncentracja na dostarczaniu usług publicznych (*public service strategy)*[19]
- Wyrównywanie dysproporcji i dysfunkcji między gminami,
- Narzędzie integracji i współpracy gmin / ponadgminnej - powiat jako organizator (broker, mediator) terytorialny, narzędzie *subregional governance*[20],
- Powiat – „menedżer ryzyka terytorialnego" (zintegrowane kompetencje w zakresie ochrony zdrowia, ochrony sanitarnej, zarządzania drogami, zarządzania kryzysowego),
- Powiat jako wspólna marka.

---

[18] Informacje z badania społecznego przeprowadzonego w ramach Diagnozy strategicznej, przygotowanej na potrzeby Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku.

[19] Por. OECD 2021, Lepsze zarządzanie, planowanie i dostarczanie usług w jednostkach samorządu lokalnego w Polsce, OECD Publishing, Paris,

[20] Jw.

Wzmiankowane powyżej role odnoszą się do rozwoju poszczególnych aspektów działalności powiatu. Szczególnie interesujące wydaje się zagadnienie powiatu jako wspólnej marki, punkt odniesienia i obiekt wspólnej identyfikacji tworzących tę lokalną wspólnotę gmin i innych podmiotów. Zagadnieniu temu zostanie poświęcona szersza uwaga w kolejnym rozdziale.

IV. Wizja i misja Powiatu Pruszkowskiego

Wizji rozwoju przypisuje się kilka głównych funkcji. Wizja:

- wskazuje kierunek, w którym w kolejnych latach prowadzona będzie polityka rozwojowa obszaru;
- formułowana w ramach strategii jest swego rodzaju projekcją przyszłości, do jakiej dąży samorząd i społeczność lokalna;
- opisuje pożądany stan docelowy w perspektywie Strategii[21].

Wizja rozwoju jest celem nadrzędnym, integrującym pozostałe cele strategiczne samorządu, w tym przypadku Powiatu Pruszkowskiego.

WIZJA

Powiat Pruszkowski w 2036 r. to nowoczesna, dobrze skomunikowana i zielona przestrzeń życia, która dzięki współpracy samorządów, mieszkańców i biznesu zapewnia wysoką jakość usług publicznych, zrównoważony rozwój gospodarczy oraz bezpieczne i atrakcyjne warunki do życia, pracy i rozwoju w metropolii warszawskiej.

Istotnym uzupełnieniem wizji jest misja, stanowiąca zestaw działań do podjęcia przez lokalny samorząd w celu urzeczywistnienia wizji. W pierwszej kolejności zagadnienie to dotyczy władz samorządowych odpowiedzialnych za polityki i programy rozwojowe na poziomie lokalnym. Podkreślić należy jednak potrzebę wspólnych działań różnych interesariuszy, mogących wywołać efekt synergii („2+2=5"). Jest bowiem wiele zagadnień, które swoją skalą przekraczają możliwości sprawcze (w tym finansowe) władz samorządowych, a ich wspólne podjęcie daje lepsze perspektywy.

Misja stanowi również „deklarację wartości, jakimi kieruje się samorząd terytorialny w realizacji wizji"[22]. Powinna wynikać więc ze spójnego z wizją katalogu wartości, choć ujętych w sposób bardziej dynamiczny – nastawiony na działanie. W tym celu dobrze jest posłużyć się pojęciem „marki" (obszaru). Markę określić można na podstawie dostępnej literatury następująco: „Marka jest sposobem myślenia o miejscu i jego strategii, który integruje działania i komunikację oraz pomaga w budowaniu reputacji i konkurencyjności miasta lub

[21] Dziemianowicz W. (red.), 2012. Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Polityki Strukturalnej, Warszawa, str. 51 nn

[22] Dziemianowicz i in. 2012, op. cit.

regionu działania i komunikację oraz pomaga w budowaniu reputacji i konkurencyjności miasta lub regionu"[23].

Misja ujęta w spójnej postaci marki integruje więc zarówno sposób myślenia, działania, jak i komunikację podejmowanych działań. Z wypracowanych w sposób partycypacyjny propozycji, zgodnie z opisaną powyżej metodą, sformułowana została następująca misja Powiatu Pruszkowskiego:

MISJA

Misją Powiatu Pruszkowskiego jest tworzenie spójnej wspólnoty samorządowej, która wykorzystując swoje położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Warszawy oraz kluczowych węzłów transportowych, w tym Centralnego Portu Komunikacyjnego (Portu Polska), zapewnia mieszkańcom wysoką jakość życia, bezpieczeństwo oraz równy dostęp do nowoczesnych usług publicznych.

Powiat dąży do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego, wzmacniając lokalną przedsiębiorczość, rynek pracy i innowacje, jednocześnie dbając o środowisko i ład przestrzenny. Położenie na obszarze metropolii warszawskiej traktowane jest jako impuls rozwojowy, sprzyjający współpracy, transferowi wiedzy oraz rozwojowi nowoczesnej gospodarki.

Misją Powiatu jest także budowanie partnerskich relacji między samorządami, instytucjami publicznymi, organizacjami społecznymi i biznesem, tak aby Powiat Pruszkowski był atrakcyjnym miejscem do życia, pracy i inwestowania, łączącym funkcje metropolitalne z lokalną tożsamością i potrzebami mieszkańców.

W perspektywie określonej przez Strategię Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026 – 2036 nastąpi:

- wzmocnienie współpracy pomiędzy gminami Powiatu Pruszkowskiego oraz poprawa dostępności komunikacyjnej i instytucjonalnej w celu budowy spójnej, funkcjonalnej i bezpiecznej wspólnoty lokalnej, otwartej na mieszkańców oraz partnerów zewnętrznych, w tym metropolię warszawską i Port Polska;
- kształtowanie ładu przestrzennego oraz ochrona i rozwój środowiska przyrodniczego poprzez działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu, rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury oraz odpowiedzialnego gospodarowania zasobami, tak aby Powiat Pruszkowski był miejscem zdrowym, estetycznym i odpornym na wyzwania środowiskowe;
- wzmacnianie bezpieczeństwa osobistego mieszkańców i bezpieczeństwa publicznego;

[23] Hereźniak M. 2020, Marka miasta – między teorią a praktyką, [w:] Strategie budowania marki i rozwoju handlu. Nowe trendy i wyzwania dla marketingu, T. Domański (red.), Uniwersytet Łódzki–Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne S.A., Łódź–Warszawa.

- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, innowacji i rynku pracy poprzez tworzenie przyjaznych warunków dla inwestycji, współpracę z gminami i lokalnym biznesem oraz wykorzystanie potencjału lokalizacyjnego powiatu w otoczeniu Warszawy i Centralnego Portu Komunikacyjnego;
- podnoszenie efektywności zarządzania publicznego poprzez rozwój kompetencji kadr, cyfryzację usług, transparentność działań oraz budowanie relacji opartych na zaufaniu, współpracy i aktywnym udziale mieszkańców w procesach decyzyjnych.

V. Cele i kierunki działań

Powiat w Polsce jest w literaturze opisywany jako jednostka pośrednia, o dominującym charakterze zadaniowym i relatywnie słabej identyfikacji wspólnotowej[24]. Można wręcz określić powiat jako „platformę organizacyjną usług publicznych". Usługi publiczne obejmują wszelkie usługi, które są finansowane ze środków publicznych i realizowane przez instytucje publiczne[25].

Powiat jako jednostka komplementarna względem gmin, nastawiony jest na realizację zadań o charakterze ponadgminnym.

Cele strategiczne

Strategiczne cele rozwoju Powiatu Pruszkowskiego mają konkretyzować wizję na lata 2026 – 2036 i pomóc w realizacji misji samorządu konkretyzując je w odniesieniu do poszczególnych wymiarów rozwoju obszaru.

Formułując cele, kierunki działań i wskaźniki strategii kierowano się zasadą SMART[26], która oznacza, że zapisy te powinny być:

- konkretne,
- mierzalne,
- osiągalne,
- realne do osiągnięcia przy istniejących zasobach,
- określone w czasie (w tym przypadku w perspektywie roku 2036).

Wskazane 4 cele strategiczne warunkują się wzajemnie (na przykład do szkół, szpitali czy domów kultury również potrzebny jest dojazd), łącząc przez horyzontalny wymiar, jakim jest potrzeba zapewnienia i stałego, stopniowego podnoszenia jakości życia w środowisku lokalnym.

Cel I. Powiat Pruszkowski zapewniający wysoką jakość usług publicznych

Powiaty jako jednostki samorządu wykazują w zakresie ustawowego katalogu zadań szeroką specjalizację w zakresie usług publicznych, w szczególności w obszarach zdrowia, edukacji, pomocy społecznej, kultury i sportu. Celem Powiatu Pruszkowskiego w perspektywie 2036 r. będzie osiągnięcie wysokiej jakości usług z tego zakresu z jednoczesnym poszerzeniem

[24] Kulesza M. (red.) 2002, Administracja publiczna. Zagadnienia ogólne. Warszawa: Wydawnictwo Liber; Tucholska, A. 2007, Powiat – między zbiorowością a wspólnotą. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar; Izdebski, H. 2011; Samorząd terytorialny. Podstawy ustroju i działalności. Warszawa: LexisNexis; Dolnicki, B. 2021; Samorząd terytorialny. Warszawa: Wolters Kluwer.

[25] Zbyrad T. J. 2023, Centrum usług społecznych szansą na wzmocnienie procesu deinstytucjonalizacji, *Zeszyty Naukowe KUL 66*, nr 2 (262), s. 101-117.

[26] Z języka angielskiego: Specific – konkretne, Measureable – mierzalne, Achievable – osiągalne, Realistic – realne do osiągnięcia przy istniejących zasobach, Time-bounded – określone w czasie

katalogu ich świadczenia w odniesieniu do potrzeb i możliwości). Wysoka jakość oznacza jednocześnie pozytywne postrzeganie oferty przez klientów oraz jej dobrą pozycję w zestawieniach porównawczych z innymi jednostkami tego samego szczebla. Porównania te powinny być dokonywane za pomocą zobiektywizowanych i mierzalnych wskaźników, także poprzez wyspecjalizowane narzędzia i platformy[27]. Zbiorczym, ogólnym efektem realizacji celu I powinna być wyższa jakość życia związana ze świadczonymi usługami.

Cel I odnosi się do następujących priorytetów, wskazanych podczas prac nad wizją i misją powiatu:

1) Zdrowie i dobrostan

5) Edukacja i kultura

Efekty realizacji celu I dotyczyć będą głównie wymiaru społecznego.

Cel II. Powiat Pruszkowski wszechstronnie dostępny

Zagadnienie dostępności obejmującej szeroki zakres relacji między ludźmi i ich środowiskiem życia,[28] nabrało w ostatnich latach znaczenia, potwierdzonego przez przyjęcie szeregu aktów prawnych rangi ustaw i rozporządzeń. W tym kontekście zapewnienie dostępności obiektów, infrastruktury, usług czy dostępu do informacji staje się obowiązkiem JST. Z drugiej strony w realizacji tego celu chodzi nadal o podnoszenie jakości życia w powiecie i konkurencyjności obszaru względem innych jednostek. Podstawowym terminem nadającym sens budowie infrastruktury jest mobilność, czyli zdolność do przemieszczania się w celu realizacji potrzeb. Ruch ten powinien odbywać się w sposób zrównoważony, czyli powodujący jak najmniejsze koszty[29]. Poprawa dostępności komunikacyjnej (wewnętrznej i zewnętrznej) oraz poprawa dostępności w innych aspektach (w szczególności dostępu do usług) będzie służyć także w aspekcie jakości życia i konkurencyjności obszaru.

Cel realizuje priorytety:

2) Dostępność (horyzontalna)

6) Infrastruktura i komunikacja

Efekty realizacji celu II przejawiać się będą głównie w wymiarze przestrzennym, i w związku z szeroko pojętą infrastrukturą.

[27] Np. https://smup.gov.pl/pl/MetaInfo

[28] W ujęciu projektowania (ang. *accessibility design*), dostępność to cecha produktów, usług i środowisk, która umożliwia ich wykorzystanie przez jak najszerszą grupę osób, niezależnie od ich sprawności fizycznej czy poznawczej por. https://oxford-review.com/the-oxford-review-dei-diversity-equity-and-inclusion-dictionary/accessibility-definition-and-explanation/#:~:text=Accessibility%20refers%20to%20the%20design%20and%20provision,aspects,%20including%20physical,%20digital,%20and%20communication%20accessibility.

[29] Miasto dla ludzi. Zrównoważona mobilność w planowaniu przestrzennym, 2023, Opracowanie dla Ministerstwa Rozwoju i Technologii, Zespół Doradców Gospodarczych TOR Sp. z. o.o.

Cel III. Powiat Pruszkowski bezpiecznym i odpornym środowiskiem życia

Problematyka bezpieczeństwa nabiera w ostatnich latach znaczenia, nie tylko w wymiarze obrony przed zagrożeniami militarnymi, ale też bezpieczeństwa w codziennym funkcjonowaniu, w transporcie, miejscach zamieszkania, a także w przestrzeni publicznej. Z problematyką bezpieczeństwa coraz mocniej wiąże się bezpieczeństwo środowiskowe, związane nie tylko z niwelowaniem zagrożeń dla środowiska, zwiększaniem odporności na zagrożenia, ale także z działaniami na rzecz tego, by otoczenie człowieka było zdrowe i przyjazne do życia. Cel III odnosi się do zakresu priorytetu:

4) Bezpieczeństwo i środowisko

Efekty realizacji celu III dotyczyć będą sfer: przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej.

Cel IV. Powiat Pruszkowski samorządem o wysokich kompetencjach, nowoczesnym i otwartym na współpracę

Realizacja niniejszego celu ma prowadzić do doskonalenia instytucji, pracy Starostwa Powiatowego i jednostek podległych, także w kontekście podejmowania nowych zadań. Działania te będą prowadzone w oparciu o wiedzę i dane, na podstawie udoskonalonych standardów działania. Szczególna uwaga zostanie poświęcona rozwojowi nowych form i technik świadczenia usług administracji (w tym rozwoju e-usług) oraz budowania relacji z otoczeniem społecznym i gospodarczym. Cel IV obejmuje tematykę związaną z priorytetami:

3) Cyfryzacja i innowacyjność

7) Rozwój i integracja oraz budowa marki

Cel IV ma charakter horyzontalny, co oznacza, że wspiera realizację pozostałych celów strategicznych oraz przenika wszystkie wymiary rozwoju, koncentrując się w szczególności na działaniach o charakterze instytucjonalnym i organizacyjnym.

Cele szczegółowe, kierunki i przykładowe rodzaje działań

Cele szczegółowe doprecyzowują cele strategiczne i odnoszą się do najważniejszych obszarów rozwoju powiatu wskazanych w wizji. Zostały one określone z uwzględnieniem kluczowych problemów rozwojowych, zidentyfikowanych w procesie partycypacyjnym z udziałem mieszkańców i interesariuszy. Realizacja tych celów ma służyć zarówno **wykorzystaniu istniejących potencjałów**, jak i **przezwyciężaniu barier oraz wyzwań rozwojowych** powiatu.

W oparciu o hierarchię i kolejność priorytetów określonych w celach strategicznych sformułowano cele szczegółowe, które zostały ujęte w formie dokonanej. Zabieg ten ma na celu podkreślenie zakładanego sprawczego charakteru interwencji oraz stworzenie warunków do obiektywnego monitorowania i oceny stopnia ich realizacji. Cele szczegółowe zostały następnie rozpisane na kierunki działań, stanowiące operacyjne ramy wdrażania strategii.

W ramach poszczególnych kierunków wskazano przykładowe rodzaje (typy) działań przewidzianych do realizacji, mające charakter indykatywny i otwarty.

Nie jest to jednak zestawienie wyczerpujące, a także lista konkretnych projektów do podjęcia. Ten ostatni zbiór będzie przedmiotem osobnego dokumentu wykonawczego.

Cel 1: Powiat Pruszkowski zapewniający wysoką jakość usług publicznych

1.1. Powiat Pruszkowski wyspecjalizowany w rozwiązywaniu problemów zdrowotnych mieszkańców

1.1.1. Wzmocniona ochrona zdrowia psychicznego

- rozwój i pogłębianie współpracy ze szpitalem psychiatrycznym oraz innymi podmiotami leczniczymi i specjalistycznymi,
- zwiększenie dostępności opieki psychiatrycznej i psychologicznej, w szczególności dla dzieci, młodzieży oraz ich rodzin,
- wdrażanie programów profilaktyki zdrowia psychicznego, promocji dobrostanu psychicznego oraz wczesnej interwencji kryzysowej,
- rozwój systemów wsparcia środowiskowego i ambulatoryjnego w zakresie zdrowia psychicznego,
- koordynacja działań instytucji ochrony zdrowia, oświaty i pomocy społecznej w obszarze zdrowia psychicznego,
- prowadzenie działań edukacyjnych zwiększających świadomość społeczną w zakresie zdrowia psychicznego i przeciwdziałania stygmatyzacji.

1.1.2. Upowszechnienie zdrowego stylu życia i profilaktyki zdrowotnej

- rozwój poradnictwa psychologicznego i zdrowotnego,
- współpraca z gminami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie działań prozdrowotnych, m.in. poprzez spotkania i wydarzenia w ramach inicjatyw takich jak „Zdrowe Niedziele",
- realizacja kompleksowych działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz zachowaniom ryzykownym,
- wdrażanie programów zdrowotnych oraz działań z zakresu edukacji zdrowotnej mieszkańców wszystkich grup wiekowych,
- zwiększanie dostępności do badań profilaktycznych oraz wczesnej diagnostyki chorób cywilizacyjnych,
- promowanie aktywności fizycznej i zdrowych nawyków jako elementu profilaktyki zdrowotnej.

1.1.3. Wzmocniony potencjał lecznictwa szpitalnego

- rozwój infrastruktury technicznej oraz oferty medycznej Szpitala Powiatowego, w tym utworzenie i rozwój oddziału geriatrii odpowiadającego na potrzeby starzejącego się społeczeństwa,
- modernizacja oddziałów szpitalnych oraz zaplecza diagnostyczno-terapeutycznego,
- wdrażanie nowoczesnych technologii w diagnostyce i leczeniu, w tym rozwiązań telemedycznych, cyfrowych systemów obsługi pacjenta oraz nowoczesnej aparatury medycznej,
- poprawa jakości, dostępności i efektywności świadczeń zdrowotnych dla mieszkańców powiatu, w szczególności w zakresie leczenia chorób przewlekłych i cywilizacyjnych,
- skracanie czasu oczekiwania na świadczenia oraz usprawnianie ścieżek diagnostycznych pacjenta,
- wzmacnianie współpracy Szpitala Powiatowego z innymi podmiotami ochrony zdrowia, samorządami oraz instytucjami pomocy społecznej,
- rozwój opieki poszpitalnej, rehabilitacyjnej i długoterminowej,
- podnoszenie kwalifikacji personelu medycznego oraz wspieranie rozwoju kadr medycznych,
- wdrażanie standardów jakości i bezpieczeństwa pacjenta,
- rozwój działań profilaktycznych i edukacyjnych realizowanych przez szpital we współpracy z innymi instytucjami,
- zwiększanie efektywności zarządzania placówką poprzez wdrażanie nowoczesnych metod organizacyjnych i narzędzi analitycznych.

1.2. Dobra sytuacja osób ze szczególnymi potrzebami

- zapewnienie kompleksowego, skoordynowanego i dostępnego wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami oraz innych osób ze szczególnymi potrzebami,
- zwiększenie dostępności usług publicznych, infrastruktury i informacji, zgodnie z zasadami dostępności i projektowania uniwersalnego,
- rozwój usług opiekuńczych, asystenckich i rehabilitacyjnych, w tym usług świadczonych w środowisku lokalnym,
- wspieranie samodzielności, aktywności społecznej i zawodowej osób ze szczególnymi potrzebami,
- systemowa likwidacja barier architektonicznych, komunikacyjnych i cyfrowych w przestrzeni publicznej oraz obiektach użyteczności publicznej,

- rozwój transportu i mobilności dostosowanej do potrzeb osób z ograniczoną samodzielnością,
- wspieranie rodzin i opiekunów osób ze szczególnymi potrzebami poprzez poradnictwo, szkolenia i formy wsparcia wytchnieniowego,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- podnoszenie świadomości społecznej w zakresie potrzeb i potencjału osób ze szczególnymi potrzebami,
- monitorowanie i ewaluacja poziomu dostępności infrastruktury, usług i informacji publicznej.

1.3. Atrakcyjna oferta w zakresie edukacji, kultury i sportu

1.3.1. Placówki oświatowe oferujące wysoką jakość kształcenia, odpowiadającą potrzebom metropolitalnego rynku pracy

- racjonalizacja i dostosowanie kierunków kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju szkolnictwa branżowego,
    - kształcenie w zawodach tradycyjnych i niszowych (np. stolarz, ślusarz, krawcowa),
    - rozwój kształcenia w zawodach przyszłości (np. obsługa sztucznej inteligencji, asystent AI, programista AI),
    - rozwój kształcenia zawodowego w związku z powstaniem Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK), w tym przygotowanie kadr dla branży transportu lotniczego i okołolotniczego m.in. w zawodach: technik mechanik lotniczy, technik lotniskowych służb operacyjnych, technik operator kontroli bezpieczeństwa oraz szeroko związanych z logistyką i transportem,
- wdrażanie innowacji w edukacji, w tym wykorzystanie narzędzi cyfrowych i sztucznej inteligencji (np. monitory interaktywne, platformy e-learningowe, narzędzia AI wspierające proces nauczania),
- rozwój współpracy z uczelniami wyższymi,
- zacieśnianie współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, w tym organizacja staży i klas patronackich,
- wprowadzanie nowoczesnych metod dydaktycznych i indywidualizacji nauczania,
- realizacja programów wsparcia dla uczniów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi,
- finansowanie dodatkowych zajęć i przedmiotów (np. z zakresu AI i kompetencji cyfrowych),

- rozwój wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży, w tym wykorzystanie nowoczesnych narzędzi terapeutycznych opartych na AI,
- wdrażanie programów mentoringowych dla uczniów,
- zapewnienie superwizji i wsparcia rozwojowego dla nauczycieli,
- prowadzenie działań z zakresu edukacji wychowawczej i wsparcia kompetencji rodzicielskich.

1.3.2. Promocja lokalnej kultury i jej dostępność w nowoczesnych instytucjach

- organizacja wydarzeń międzypokoleniowych sprzyjających integracji społecznej oraz przekazywaniu lokalnego dziedzictwa,
- promocja lokalnych artystów, twórców i młodych talentów poprzez wydarzenia kulturalne, przeglądy i konkursy,
- systemowe wsparcie i promocja lokalnego rękodzieła oraz rzemiosła,
- rozwój edukacji regionalnej i historycznej dzieci i młodzieży we współpracy z placówkami oświatowymi, instytucjami kultury i organizacjami pozarządowymi,
- wspieranie inicjatyw oddolnych i projektów kulturalnych opartych na lokalnej tożsamości i dziedzictwie,
- zapewnienie stabilnego i przewidywalnego finansowania instytucji kultury,
- zwiększanie dostępności kultury poprzez bezpłatny lub preferencyjny dostęp do wydarzeń oraz udostępnianie przestrzeni publicznych na działania twórcze,
- rozwój współpracy pomiędzy instytucjami kultury, szkołami i organizacjami pozarządowymi,
- modernizacja i unowocześnianie infrastruktury instytucji kultury,
- cyfryzacja zbiorów oraz rozwój nowoczesnych i dostępnych form upowszechniania kultury (platformy cyfrowe, multimedia, VR/AR),
- rozwój kompetencji cyfrowych kadr kultury oraz wspieranie innowacyjnych projektów łączących kulturę, edukację i nowe technologie,
- wsparcie ochrony zabytków powiatu.

1.4. Wzmocniona profilaktyczna i wychowawcza rola sportu

- rozwój systemu stypendiów sportowych dla dzieci i młodzieży, w szczególności dla zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe oraz osób z grup zagrożonych wykluczeniem,
- promocja zdrowego i aktywnego stylu życia wśród mieszkańców wszystkich grup wiekowych,

- wykorzystanie sportu jako narzędzia profilaktyki zdrowotnej, wychowawczej i społecznej, w tym przeciwdziałania uzależnieniom i zachowaniom ryzykownym,
- wspieranie lokalnych klubów sportowych oraz inicjatyw sportu powszechnego,
- wspieranie sportu szkolnego i międzyszkolnego, w tym organizacja zawodów i lig powiatowych,
- promowanie aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży jako elementu wsparcia zdrowia psychicznego,
- rozwój programów sportowych skierowanych do seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami,
- wspieranie wolontariatu sportowego i kształtowanie postaw fair play,
- współpraca z placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi i sektorem zdrowia w zakresie działań sportowo-profilaktycznych,
- promocja wydarzeń sportowych jako elementu integracji społecznej i budowania tożsamości powiatowej.

Cel 2. Powiat Pruszkowski wszechstronnie dostępny

2.1. Powiat z drożnymi, bezpiecznymi i nowoczesnymi szlakami komunikacyjnymi

2.1.1. Współpraca przy budowie brakujących połączeń infrastruktury drogowej, w powiązaniu z programem CPK oraz realizacją „Paszkowianki"

- zwiększenie dostępności komunikacyjnej pomiędzy gminami powiatu oraz powiatami sąsiednimi,
- poprawa spójności sieci drogowej poprzez uzupełnienie brakujących odcinków i likwidację wąskich gardeł komunikacyjnych,
- aktywne oddziaływanie na proces decyzyjny na rzecz budowy i modernizacji połączeń drogowych kategorii wyższych niż powiatowe, istotnych dla obsługi ruchu regionalnego i ponadregionalnego, w tym w szczególności na budowę „Paszkowianki",
- koordynacja inwestycji drogowych z planowanymi przedsięwzięciami infrastrukturalnymi związanymi z CPK.

2.1.2. Rozwinięte alternatywy dla transportu samochodowego

- rozwój, modernizacja i integracja ciągów pieszych i rowerowych o znaczeniu powiatowym,
- uzupełnianie i domykanie połączeń rowerowych pomiędzy gminami oraz sąsiednimi powiatami,
- promocja codziennego wykorzystania środków transportu alternatywnych wobec samochodów osobowych .

2.1.3. Nowoczesna infrastruktura i technologie w transporcie drogowym

- zwiększenie przepustowości dróg powiatowych poprzez wdrażanie inteligentnych rozwiązań we współpracy z innymi zarządcami dróg,
- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym doświetlanie przejść dla pieszych przy drogach powiatowych,
- wykorzystanie nowoczesnych technologii do monitorowania i zarządzania infrastrukturą drogową oraz sterowanie ruchem.

2.2. Odpowiednio rozwinięty, zintegrowany i wydajny transport zbiorowy

2.2.1. Spójny transport zbiorowy o zwiększonej częstotliwości i wysokiej jakości

- aktywne lobbowanie na rzecz wprowadzenia wspólnego biletu metropolitalnego obejmującego wszystkie środki transportu publicznego funkcjonujące na obszarze powiatu i metropolii,
- współpraca przy planowaniu i realizacji metropolitalnych przejazdów pasażerskich z uwzględnieniem Planu zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+ (SUMP),
- wdrażanie interaktywnych przystanków wyposażonych w dynamiczną informację pasażerską,
- zwiększenie częstotliwości kursowania transportu zbiorowego w godzinach szczytu oraz poza nimi,
- poprawa komfortu i bezpieczeństwa podróżnych poprzez modernizację taboru i infrastruktury przystankowej,
- dostosowanie oferty transportu zbiorowego do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami,
- monitorowanie jakości usług transportu zbiorowego i reagowanie na potrzeby mieszkańców.

2.2.2. Likwidacja białych plam komunikacyjnych i wyrównywanie szans w dostępie do usług publicznych

- zwiększenie dostępności transportu zbiorowego na obszarach o ograniczonym dostępie komunikacyjnym, w szczególności na terenach peryferyjnych i słabiej skomunikowanych,
- zwiększenie częstotliwości kursowania autobusów oraz dostosowanie rozkładów jazdy do rzeczywistych potrzeb mieszkańców, w celu realizacji koncepcji „15-minutowego powiatu",

- dostosowanie oferty transportu zbiorowego do potrzeb osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, dzieci i młodzieży,
- integracja rozkładów jazdy pomiędzy różnymi organizatorami transportu zbiorowego,
- poprawa czytelności informacji pasażerskiej, w tym informacji w czasie rzeczywistym,
- koordynacja transportu zbiorowego z ofertą edukacyjną, zdrowotną i administracyjną powiatu,
- monitorowanie potrzeb komunikacyjnych mieszkańców i elastyczne dostosowywanie oferty przewozowej,
- współpraca z gminami i podmiotami zewnętrznymi w zakresie organizacji i finansowania transportu zbiorowego.

2.3. Program likwidacji barier i wyrównywania szans w zakresie dostępności

- systemowa likwidacja barier architektonicznych, komunikacyjnych i cyfrowych w przestrzeni publicznej oraz obiektach użyteczności publicznej,
- zapewnienie pełnej dostępności transportu zbiorowego dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym dostosowanie taboru, przystanków oraz infrastruktury towarzyszącej,
- rozwój dostępnych, czytelnych i przyjaznych użytkownikom systemów informacji publicznej, w tym informacji cyfrowej, wizualnej i dźwiękowej,
- wyrównywanie szans w dostępie do edukacji, ochrony zdrowia, kultury, sportu i usług administracyjnych,
- dostosowanie usług cyfrowych do wymogów dostępności (WCAG) oraz potrzeb różnych grup użytkowników,
- rozwój usług asystenckich i wspierających mobilność oraz samodzielność osób ze szczególnymi potrzebami,
- szkolenia pracowników administracji i jednostek organizacyjnych powiatu w zakresie dostępności i obsługi osób ze szczególnymi potrzebami,
- współpraca z organizacjami reprezentującymi osoby z niepełnosprawnościami przy planowaniu i wdrażaniu działań dostępnościowych,
- monitorowanie i ewaluacja poziomu dostępności infrastruktury, usług i informacji publicznej,
- upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie dostępności i włączenia społecznego.

Cel 3. Powiat Pruszkowski bezpiecznym i odpornym środowiskiem życia

3.1. Rozwinięta i nowoczesna infrastruktura bezpieczeństwa

- rozwój systemu schronów i ukryć, przygotowanie i aktualizacja procedur ewakuacyjnych oraz wzmocnienie obrony cywilnej ludności,
- identyfikacja i dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do pełnienia funkcji miejsc doraźnego schronienia w sytuacjach kryzysowych,
- budowa, modernizacja i inteligentne sterowanie sygnalizacją świetlną w miejscach szczególnie niebezpiecznych oraz o dużym natężeniu ruchu,
- rozwój systemu doświetleń przejść dla pieszych i newralgicznych przestrzeni publicznych w celu poprawy bezpieczeństwa,
- wdrażanie systemów inteligentnego nadzoru i analizy zdarzeń w przestrzeni publicznej,
- poprawa oznakowania drogowego i czytelności przestrzeni publicznej,
- współpraca z gminami i służbami w zakresie planowania i utrzymania infrastruktury bezpieczeństwa.

3.2. Sprawnie funkcjonujący lokalny system bezpieczeństwa i ochrony ludności

- opracowanie, wdrożenie i systematyczna aktualizacja aplikacji mobilnej, zapewniającej mieszkańcom szybki dostęp do prostych, czytelnych i wiarygodnych instrukcji postępowania w sytuacjach zagrożenia,
- realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych w szkołach, w tym dotyczących przeciwdziałaniu hejtowi, przemocy rówieśniczej oraz zagrożeniom w cyberprzestrzeni,
- prowadzenie kompleksowych programów przeciwdziałania przemocy domowej i rówieśniczej, realizowanych we współpracy z instytucjami pomocy społecznej, oświaty i organizacjami pozarządowymi,
- edukacja seniorów w zakresie bezpieczeństwa osobistego, cyfrowego i konsumenckiego, w tym przeciwdziałania oszustwom i wyłudzeniom,
- dalsze wzmacnianie ochrony praw konsumentów poprzez poradnictwo, działania informacyjne i edukacyjne,
- rozwój systemów współpracy i wymiany informacji pomiędzy instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i ochronę ludności,
- organizacja ćwiczeń i symulacji sytuacji kryzysowych z udziałem służb oraz mieszkańców,

- podnoszenie kompetencji pracowników administracji i służb w zakresie zarządzania kryzysowego,
- budowanie świadomości i odporności społecznej na zagrożenia poprzez kampanie informacyjne i działania edukacyjne.

3.3. Ogólna poprawa poziomu bezpieczeństwa poprzez wsparcie i integrację służb

- wsparcie materialne, organizacyjne i logistyczne służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, w tym Policji, Państwowej i Ochotniczej Straży Pożarnej oraz innych formacji,
- koordynacja działań różnych służb i instytucji w celu skutecznego przeciwdziałania zagrożeniom,
- rozwój współpracy pomiędzy służbami (organizacja wspólnych ćwiczeń, szkoleń i symulacji sytuacji kryzysowych), samorządami i społecznością lokalną.
- doposażenie służb w nowoczesny sprzęt ratowniczy, ochronny i specjalistyczny,
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury służb (komendy, strażnice, centra operacyjne),
- wdrażanie wspólnych procedur reagowania kryzysowego i standardów współdziałania,
- wsparcie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych jako kluczowego elementu lokalnego systemu bezpieczeństwa,
- rozwój systemów monitoringu zagrożeń i wczesnego ostrzegania,
- wdrażanie narzędzi cyfrowych wspierających koordynację działań operacyjnych,
- zwiększenie udziału służb w działaniach profilaktycznych i edukacyjnych skierowanych do mieszkańców,
- rozwój programów „bezpieczna gmina / bezpieczny powiat" realizowanych we współpracy z gminami,
- wykorzystanie doświadczeń i dobrych praktyk z innych powiatów i regionów.

3.4. Środowisko przyrodnicze uwolnione spod nadmiernej presji i chronione w sposób zrównoważony

3.4.1. Stosowanie rozwiązań przyjaznych środowisku w rozwoju infrastruktury

- stosowanie cichych nawierzchni drogowych ograniczających hałas komunikacyjny,
- wdrażanie systemów małej retencji, w tym ogrodów deszczowych, zbiorników retencyjnych oraz lokalnego wykorzystania wód opadowych,
- uwzględnianie zasad adaptacji do zmian klimatu w inwestycjach powiatowych,

- zwiększanie udziału zieleni przy inwestycjach infrastrukturalnych (nasadzenia kompensacyjne, zieleń izolacyjna),
- ograniczanie zjawiska miejskich wysp ciepła poprzez wprowadzanie zieleni, jasnych nawierzchni oraz elementów wodnych,
- stosowanie nawierzchni wodoprzepuszczalnych,
- wykorzystanie materiałów niskoemisyjnych i pochodzących z recyklingu w realizacji inwestycji,
- modernizacja infrastruktury technicznej w kierunku zwiększenia efektywności energetycznej,
- instalacja systemów monitoringu zużycia energii i wody w obiektach powiatowych,
- stosowanie inteligentnych systemów sterowania oświetleniem i ogrzewaniem (BMS),
- rozwój infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych przy obiektach powiatowych,
- uwzględnianie rozwiązań sprzyjających bioróżnorodności (np. zielone pobocza, łąki kwietne, przejścia dla małych zwierząt),
- projektowanie inwestycji zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego i zrównoważonego rozwoju,
- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury wraz z ochroną terenów zieleni w ramach obszarów ze zidentyfikowanym potencjałem do utworzenia Zielonego Pierścienia Warszawy,
- opracowanie i wdrożenie Powiatowego Programu Retencji Wód Opadowych,
- prowadzenie audytów środowiskowych planowanych i realizowanych inwestycji.

3.4.2. Zrównoważony rozwój poprzez kompensację przyrodniczą i edukację ekologiczną

- odnawianie i wzbogacanie drzewostanu na gruntach powiatowych,
- stosowanie w nasadzeniach gatunków roślin o podwyższonej odporności na deficyty wody i wysokie temperatury powietrza;
- tworzenie zielonych korytarzy ekologicznych w pasach dróg powiatowych,
- modernizacja obiektów powiatowych z wykorzystaniem alternatywnych i odnawialnych źródeł energii,
- ochrona rolniczego charakteru gleb najwyższych klas bonitacyjnych,
- prowadzenie kompleksowej edukacji ekologicznej poprzez kampanie informacyjne, warsztaty, konkursy i wydarzenia plenerowe, skierowane do wszystkich grup wiekowych,
- upowszechnianie zasady DNSH („nie czyń poważnych szkód") w planowaniu i realizacji inwestycji,

- propagowanie wysokich standardów ochrony środowiska wśród mieszkańców i instytucji.

Cel 4. Powiat Pruszkowski samorządem o wysokich kompetencjach, nowoczesnym i otwartym na współpracę

4.1. Powiat wyróżniający się cyfryzacją oraz innowacyjnym podejściem do zarządzania sprawami publicznymi

4.1.1. Wysoka sprawność i profesjonalizm administracji powiatowej

- systematyczne podnoszenie i aktualizacja kompetencji kadr administracji, w tym kompetencji cyfrowych, analitycznych i menedżerskich,
- wdrożenie programów mentoringowych dla nowo zatrudnianych pracowników oraz kadry awansującej,
- tworzenie i utrzymywanie bazy wiedzy administracji powiatowej w celu zapewnienia ciągłości instytucjonalnej i retencji wiedzy,
- rozwój zarządzania opartego na danych (data-driven administration),
- rozwój współpracy z gminami, w tym realizacja wspólnych zakupów, projektów i usług administracyjnych,
- usprawnianie procesów wewnętrznych poprzez standaryzację, automatyzację i cyfryzację procedur.

4.1.2. Upowszechnienie e-usług oraz efektywne, bezpieczne i etyczne wykorzystanie sztucznej inteligencji

- stworzenie zintegrowanej aplikacji klienta administracji, umożliwiającej personalizację usług publicznych oraz komunikację z mieszkańcami,
- wdrożenie cyfrowych narzędzi informacyjnych w obszarze oświaty,
- rozwój i integracja systemów informacji przestrzennej (GIS) wspierających planowanie i zarządzanie rozwojem powiatu,
- wykorzystanie narzędzi sztucznej inteligencji do wsparcia obsługi mieszkańców, analizy danych oraz optymalizacji procesów administracyjnych,
- zapewnienie bezpieczeństwa danych, transparentności algorytmów oraz zgodności stosowanych rozwiązań z zasadami etyki i ochrony prywatności,
- podnoszenie kompetencji pracowników administracji w zakresie korzystania z e-usług i narzędzi AI.

4.2. Aktywna społeczność w Powiecie Pruszkowskim – zintegrowana wspólnota powiatowa

- wzmocnienie zaangażowania mieszkańców w sprawy ponadlokalne, zarówno indywidualnie, jak i poprzez organizacje pozarządowe oraz inicjatywy obywatelskie,

- wzmacnianie świadomości, tożsamości i więzi powiatowej,
- wspieranie procesu włączania nowych mieszkańców w życie społeczne powiatu poprzez tworzenie warunków do budowania więzi sąsiedzkich, poczucia tożsamości lokalnej oraz aktywnego udziału w sprawach wspólnoty samorządowej,
- wdrażanie nowoczesnych, inkluzywnych i transparentnych modeli konsultacji społecznych, w tym narzędzi cyfrowych i partycypacyjnych,
- wspieranie dialogu obywatelskiego oraz współdecydowania o kierunkach rozwoju powiatu,
- rozwój narzędzi cyfrowych wspierających dialog społeczny (platformy konsultacyjne, e- petycje, panele obywatelskie online),
- organizacja powiatowych forów, debat i kongresów obywatelskich,
- promocja dobrych praktyk współpracy samorządu z mieszkańcami i organizacjami społecznymi,
- wzmacnianie kompetencji obywatelskich mieszkańców (edukacja obywatelska, szkolenia z zakresu partycypacji i samorządności, krzewienie współodpowiedzialności za rozwój powiatu),
- wspieranie inicjatyw oddolnych o charakterze lokalnym i ponadlokalnym (mikrogranty, inkubatory inicjatyw społecznych),
- realizacja Budżetu Inicjatyw Społecznych jako trwałego narzędzia aktywizacji mieszkańców i wspierania oddolnych inicjatyw społecznych,
- rozwój i profesjonalizacja sektora organizacji pozarządowych poprzez szkolenia, doradztwo i programy grantowe,
- wspieranie wolontariatu lokalnego i międzypokoleniowego, w tym wolontariatu kompetencyjnego,
- rozwój mechanizmów partycypacji młodzieży, w tym rad młodzieżowych i programów liderów młodzieżowych,
- wspieranie działań na rzecz integracji międzykulturowej i społecznej,
- rozwój komunikacji powiatu z mieszkańcami w sposób otwarty, zrozumiały i dwukierunkowy.
- organizacja warsztatów międzypokoleniowych oraz programów aktywizujących dzieci i młodzież, sprzyjających integracji i budowaniu więzi społecznych,
- wzmacnianie kapitału społecznego poprzez rozwój współpracy mieszkańców, organizacji pozarządowych i instytucji publicznych,
- wspieranie polityki prorodzinnej w zakresie kompetencji powiatu, w tym działań na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego,

- rozwój oferty wsparcia dla rodzin na różnych etapach życia (dzieci, młodzież, rodziny z małymi dziećmi, seniorzy),
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, w szczególności osób zagrożonych marginalizacją, większe włączenie seniorów w aktywność społeczną,
- wspieranie integracji nowych mieszkańców powiatu,
- rozwój działań sprzyjających równości szans i solidarności międzypokoleniowej.

4.3. Powiat Pruszkowski jako dobry, gościnny i aktywny sąsiad

- rozwój współpracy w ramach metropolii warszawskiej,
- aktywne uczestnictwo w inicjatywach i projektach realizowanych na obszarze oddziaływania CPK,
- budowanie trwałych, partnerskich relacji z sąsiednimi powiatami oraz samorządami gminnymi i województwa,
- koordynacja działań rozwojowych o znaczeniu ponadlokalnym.
- inicjowanie i realizacja wspólnych projektów infrastrukturalnych, transportowych i środowiskowych z jednostkami sąsiednimi,
- współpraca w zakresie planowania przestrzennego i koordynacji dokumentów strategicznych,
- rozwój ponadlokalnych partnerstw funkcjonalnych (transport, rynek pracy, edukacja, ochrona zdrowia),
- udział w sieciach i platformach współpracy samorządowej na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym,
- rozwój współpracy międzynarodowej (w tym partnerstw miast i regionów),
- koordynacja działań w zakresie reagowania kryzysowego i bezpieczeństwa ponadlokalnego,
- wymiana doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie zarządzania publicznego, cyfryzacji i innowacji,
- wspólne działania na rzecz rozwoju rynku pracy i dopasowania oferty edukacyjnej do potrzeb obszaru metropolitalnego,
- współpraca w zakresie rozwoju turystyki, kultury i sportu o znaczeniu ponadlokalnym,
- inicjowanie dialogu z administracją rządową i instytucjami centralnymi w sprawach kluczowych dla rozwoju powiatu,
- budowanie wizerunku Powiatu Pruszkowskiego jako otwartego, partnerskiego i odpowiedzialnego uczestnika procesów rozwojowych.

4.4. Spójna oferta inwestycyjna oraz silniejszy, satysfakcjonujący rynek pracy

- wsparcie rozwoju lokalnego rynku pracy poprzez tworzenie miejsc pracy o wysokiej wartości dodanej, szczególnie w sektorach nowoczesnych usług, logistyki, technologii środowiskowych oraz branż związanych z (CPK);
- współpraca z gminami na rzecz rozwoju lokalnego i ponadlokalnego rynku pracy,
- budowa i promocja marki Powiatu Pruszkowskiego jako obszaru atrakcyjnego do zamieszkania, inwestowania i spędzania czasu wolnego,
- tworzenie zintegrowanej oferty inwestycyjnej obejmującej zasoby powiatu i gmin,
- integracja międzygminna w obszarze promocji gospodarczej i inwestycyjnej,
- promocja wewnętrzna powiatu jako spójnego i komplementarnego obszaru rozwoju,
- wspieranie przedsiębiorczości, innowacyjności oraz współpracy biznes–samorząd–edukacja.

Ważnym kontekstem realizacji strategii jest członkostwo Polski w Unii Europejskiej, które otwiera przed Powiatem Pruszkowskim szerokie możliwości rozwojowe. Fundusze europejskie, programy wsparcia oraz współpraca międzynarodowa stanowią istotne narzędzia podnoszenia jakości usług publicznych, modernizacji infrastruktury, rozwoju edukacji i ochrony środowiska. Kierunki działań ujęte w strategii zostały zaplanowane w zgodzie z politykami unijnymi oraz zasadami zrównoważonego rozwoju, tak aby powiat mógł skutecznie korzystać z dostępnych źródeł finansowania i dobrych praktyk europejskich. Dzięki temu lokalne inicjatywy będą wpisywać się w szerszą, europejską wizję spójności społecznej, innowacyjności i troski o jakość życia mieszkańców.

VI. Rezultaty działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Rezultaty działań oraz wskaźniki ich monitoringu mają charakter **przekrojowy** i wskazują na osiąganie kluczowych efektów określonych w opisach celów strategicznych. Z tego względu przypisano je do poziomu celów strategicznych. Dla wszystkich wskaźników przyjęto rok bazowy **2025** jako punkt odniesienia. Rezultaty oraz wskaźniki ich osiągnięcia zostały sformułowane z uwzględnieniem kryteriów **SMART**. Sposób zapisu rezultatów wskazuje oczekiwane kierunki zmian.

Cel I. Powiat Pruszkowski zapewniający wysoką jakość usług publicznych

Poprawa dostępności do usług publicznych

→ liczba łóżek w szpitalach ogólnych na 1000 mieszkańców (GUS[30]), *2024 = 181 026 / 366 = 2,0;*

Poprawa oferty i jakości usług publicznych

→ poziom satysfakcji mieszkańców z jakości usług publicznych powiatu (badania opinii);

Poprawa integracji kształcenia zawodowego z rynkiem pracy

→ liczba klas patronackich przedsiębiorstw w szkołach ponadpodstawowych Powiatu Pruszkowskiego (dane Powiatu), 2025 – 0;

→ liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy (Powiatowy Urząd Pracy), 2025 – 168 osób, 8 % wszystkich bezrobotnych;

Poprawa dostępu do profilaktyki i opieki zdrowotnej

→ liczba mieszkańców korzystających z porad psychiatrycznych i psychologicznych (ogółem/dzieci i młodzież) (dane Powiatu), 2024/2025 – 3 407;

→ liczba zrealizowanych programów profilaktyki zdrowia psychicznego (dane Powiatu), 2025 – 3;

→ liczba uczestników programów profilaktycznych i edukacyjnych (dane Powiatu), 2025 – 4 259;

→ liczba uczestników wydarzeń (np. zdrowe niedziele) (dane Powiatu), 2025 – 438;

→ wartość nakładów inwestycyjnych w infrastrukturę szpitalną (dane Powiatu), 2025 – 940 000 zł;

→ liczba personelu medycznego objętego szkoleniami (dane Powiatu), 2025 – 80 osób;

[30] Dane w zasobach Głównego Urzędu Statystycznego, głównie w Banku Danych Lokalnych

Cel II. Powiat Pruszkowski wszechstronnie dostępny

Poprawa dostępności do kluczowych celów podróży

→ uśredniony czas dojazdu do centrum Warszawy (dane pozyskane na potrzeby Powiatu), 2025 - 40 min.;

→ poziom satysfakcji mieszkańców z dostępności transportowej i przestrzennej powiatu (badania opinii);

Większe zrównoważenie (korzystniejszy podział modalny) w transporcie na terenie powiatu

→ spadek natężenia ruchu (zwłaszcza samochodów osobowych i ciężarowych) w wybranych punktach pomiarowych na sieci dróg powiatowych (dane Powiatu), 2025 średnia dobowa - 9 314, roczna - 3 339 875;

Poprawa kwalifikacji pracowników w zakresie dostępności

→ liczba pracowników przeszkolonych w zakresie dostępności (dane Powiatu), 2025 – 0

Cel III. Powiat Pruszkowski bezpiecznym i odpornym środowiskiem życia

Poprawa stanu środowiska

→ stan wód powierzchniowych i podziemnych, wskaźnik kontekstowy (Państwowy Monitoring Środowiska)[31];

→ liczba nowo nasadzonych drzew i krzewów oraz bylin z gatunków odpornych na trudne warunki występujące w pasach drogowych (dane Powiatu), 2025 - 140 szt. drzew i 2604 szt. krzewów i bylin;

Wzrost bezpieczeństwa ludzi i mienia

→ liczba przestępstw na 1000 mieszkańców (dane GUS)[32], 2025 – 18,3;

→ poziom poczucia bezpieczeństwa mieszkańców (badania opinii),

Wzrost bezpieczeństwa komunikacyjnego

→ liczba ofiar śmiertelnych i osób rannych w wypadkach komunikacyjnych na terenie powiatu (dane Komendy Powiatowej Policji, GUS), 2025 – 5 zabitych i 63 rannych;

→ liczba doświetlonych przejść dla pieszych (dane Powiatu), 2025 – 25;

[31] Wyniki uogólniane z danych cząstkowych dostępnych pod adresem: https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/367 stan bazowy wg pliku Dane RW stan na 01.04.2026

[32] Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (BDL GUS)

Wzrost bezpieczeństwa na wypadek katastrof i zagrożeń militarnych

→ liczba miejsc w schronach i miejscach ukrycia na 1000 mieszkańców powiatu (dane Powiatu), 2025 – 0;

→ średni czas reakcji służb ratowniczych na zdarzenia (min) (dane pozyskane od policji, pogotowia ratunkowego, straży pożarnej), 2025 w mieście – 8 minut, poza miastem – 15 minut – pogotowie, PSP – 3-7 min, Policja – bd;

Cel IV. Powiat Pruszkowski samorządem o wysokich kompetencjach, nowoczesnym i otwartym na współpracę

Wyższa sprawność działania administracji powiatowej

→ odsetek spraw załatwionych w terminach ustawowych (%)(dane Powiatu), 2025 - bd;

→ liczba skarg zasadnych na działalność dyrektorów/kierowników jednostek powiatowych (dane Powiatu), 2025 - 2;

Poprawa dostępności e-usług

→ odsetek spraw załatwianych elektronicznie (dane Powiatu), 2025 – bd;

→ udział wybranych usług publicznych dostępnych cyfrowo w pełnym procesie (dane Powiatu), 2025 – 8/17;

Poprawa jakości e-usług

→ ocena jakości e-usług (badania opinii),

Wzmocnienie powiatowej wspólnoty samorządowej

→ poziom zaufania mieszkańców do władz powiatu (badania opinii);

→ liczba projektów realizowanych w partnerstwach (szt./rok) (dane Powiatu), 2025 – 5;

→ poziom zaangażowania mieszkańców w procesy partycypacyjne (frekwencja, liczba uczestników) (dane Powiatu), 2025 - Budżet Inicjatyw Społecznych - Złożone karty do głosowania – 3265, spotkanie konsultacyjne nt. programu współpracy z NGO – 29 osób z 21 organizacji;

Rozwój i profesjonalizacja sektora organizacji pozarządowych

→ kwota wydatków na Roczny Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi (dane Powiatu), 2025 – 760 000 zł;

Większy, bardziej konkurencyjny i atrakcyjny rynek pracy

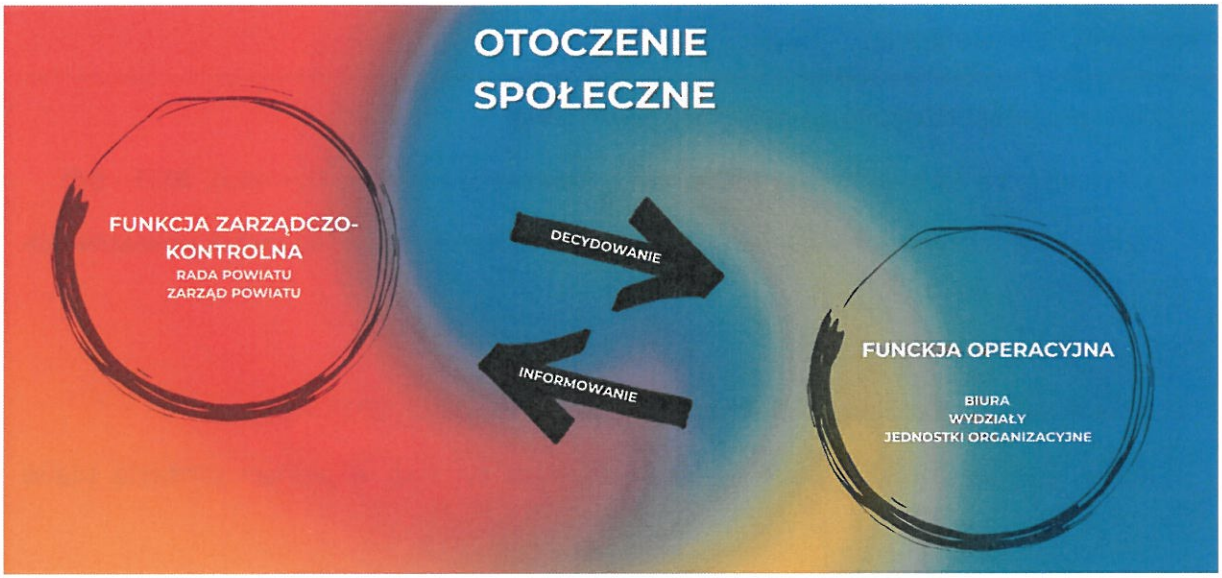
→ pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (GUS), 2025 = 791,4.

VII. System wdrażania i finansowania Strategii

Proces wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026 – 2036 będzie przebiegał na kilku płaszczyznach:

- zarządczo – kontrolnej,
- operacyjnej,
- społecznej.

Wzajemne relacje poszczególnych elementów systemu wdrażania uwidoczniono na poniższym schemacie:

Funkcja zarządczo-kontrolna będzie spoczywała na **Zarządzie Powiatu** jako kluczowym organie wykonawczym i **Radzie Powiatu** – organie stanowiącym i pełniącym jednocześnie funkcje kontrolne nad Zarządem. Zarząd Powiatu Pruszkowskiego, z uwagi na swoje uprawnienia wykonawcze, będzie sprawował funkcję z jednej strony zwierzchnie, kontrolne nad podmiotami wykonującymi funkcje operacyjne, a z drugiej będzie koordynował współpracę z otoczeniem społecznym, ale także z innymi podmiotami w ramach współpracy z samorządem województwa, w metropolii warszawskiej, jak i z gminami współtworzącymi Powiat Pruszkowski. Z uwagi na te kompetencje, Zarządowi w pewnym stopniu przypadną również zadania z obszaru monitorowania i ewaluacji strategii. Chodzi o zgłaszanie, wypracowywanie (wraz z poziomem operacyjnym) propozycji korekt czy aktualizacji dokumentu Strategii w razie powzięcia informacji o istotnej zmianie sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej lub klimatyczno-środowiskowej powiatu, lub też o zmianie dokumentów strategicznych województwa czy metropolii wpływających na zapisy niniejszej Strategii.

Funkcja operacyjna będzie obejmowała zagadnienia bezpośredniego wdrażania i monitoringu. Merytoryczna, konsekwentna realizacja Strategii będzie zadaniem poszczególnych **biur, wydziałów i jednostek organizacyjnych** Powiatu według ich kompetencji. Każda z takich jednostek będzie jednocześnie prowadziła bieżący monitoring postępu rzeczowego i rezultatów realizowanych działań, a na tym tle także obserwacje dotyczące przebiegu wdrażania strategii.

Dla zapewnienia właściwego przepływu i zbierania informacji, funkcję koordynującą sprawować będzie wskazana przez Zarząd Powiatu Pruszkowskiego komórka organizacyjna , do której zadań będzie należało w tym przypadku agregowanie i opracowanie wskaźników rezultatu, a także zestawianie uwag, wniosków i innych informacji (danych) o charakterze jakościowym, które stanowić będą przyczynek do ewaluacji strategii, a także podstawę do formułowania wniosków dotyczących aktualizacji strategii. Monitoring Strategii powiązany będzie z przygotowaniem raportów o stanie powiatu.

Istotną zasadą towarzyszącą współczesnym procesom rozwoju, zwłaszcza na poziomie lokalnym, jest zasada współpracy i partnerstwa, oznaczająca zaangażowanie możliwie szerokiego grona podmiotów publicznych i niepublicznych, a także mieszkańców na różnych etapach planowania i realizacji działań rozwojowych. **Społeczność lokalna** stanowi naturalne otoczenie procesu bezpośredniego wdrażania dokumentu strategicznego oraz główną grupę beneficjentów realizowanych działań. Mieszkańcy mają istotną rolę nie tylko jako odbiorcy efektów, ale również jako uczestnicy procesu – poprzez konsultacje, zgłaszanie potrzeb, udział w inicjatywach lokalnych oraz współtworzenie działań, które pozwalają Strategii odpowiadać na realne wyzwania społeczne, gospodarcze i środowiskowe powiatu. Sfera ta nie może być jednak rozdzielana od sfer: zarządczej i operacyjnej, gdyż osoby współtworzące organy i instytucje powiatowe są również mieszkańcami tego terenu. Jest to więc swoisty ekosystem rozwoju lokalnego, zbiór wzajemnie warunkujących ogniw.

Przewiduje się udział reprezentacji mieszkańców w badaniach opinii na potrzeby monitoringu wskaźników jakościowych, a także w ewentualnych badaniach ewaluacyjnych. Organizacje zrzeszające mieszkańców mogą być również wykonawcami części projektów strategicznych na zasadzie powierzenia zadań i finansowania ze środków publicznych.

Podstawowym dokumentem realizacyjnym Strategii będzie wykaz kluczowych projektów służących realizacji celów Strategii, wraz z potencjalnymi źródłami finansowania, przyjmowany przez Zarząd Powiatu, regularnie aktualizowany i harmonizowany z Wieloletnią Prognozą Finansową.

Propozycje projektów do wpisania na listę – wykaz kluczowych projektów służących realizacji celów Strategii mogą pochodzić od różnych interesariuszy –zarówno od radnych, Zarządu Powiatu, z biur, wydziałów i jednostek powiatowych.

Katalog przykładowych rodzajów działań do realizacji na podstawie Strategii Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026 – 2036 został określony bardzo szeroko, natomiast zadania mające tworzyć listę projektów powinny spełniać określone kryteria:

- zgodność z diagnozą, wypracowanymi celami i kierunkami działania strategii,
- ponadlokalny charakter[33],
- stopień przygotowania,
- umieszczenie w wieloletniej prognozie finansowej (WPF) powiatu, w przypadku kiedy projekt tego wymaga,
- realne możliwości wsparcia finansowego z funduszy zewnętrznych.

Przedkładane Zarządowi Powiatu Pruszkowskiego propozycje do ujęcia w wykazie kluczowych projektów powinny zawierać:

- źródła finansowania i wysokości przewidywanego dofinansowania zewnętrznego,
- uzyskane dochody po realizacji projektu,
- koszty utrzymania po realizacji projektu

Należy przyjąć zasadę, że – mimo „kroczącego", poddawanego aktualizacjom charakteru listy kluczowych projektów, stopień ich wykonania powinien być weryfikowany, a do tego zestawienia nie powinny być wpisywane projekty, które zastępują bądź powielają podobne.

Z tego względu wskazuje się kluczowy, horyzontalny wskaźnik monitoringowy postępu wdrażania strategii:

- **stopień realizacji kluczowych projektów**, który powinien być weryfikowany corocznie i sprawozdawany w raporcie o stanie powiatu.

Inne wskaźniki monitoringu strategii przypisane do poziomu celów strategicznych zostały opisane w rozdziale Rezultaty działań i wskaźniki ich osiągnięcia.

Dopuszcza się opracowywanie i przyjmowanie innych dokumentów realizacyjnych, w tym o charakterze sektorowym, każdorazowo uzasadnianych realizacją przynajmniej jednego z celów strategicznych.

Potencjalne źródła finansowania

Podstawą finansowania działań i projektów wynikających ze Strategii Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026 – 2036 będą:

- środki własne z budżetu powiatu.

Te jednak w pierwszej kolejności są przeznaczone na realizację wydatków bieżących, a jedynie w niewielkiej części mogą być dedykowane nowym, perspektywicznym przedsięwzięciom. Do

[33] Kryterium to warto dokładniej wyspecyfikować z uwagi na odmienny charakter projektów nieinwestycyjnych i inwestycyjnych, np. oddziaływanie na więcej niż 1 gminę / minimum 20% mieszkańców powiatu jako odbiorców lub szersze oddziaływanie pośrednie – na co najmniej 40% mieszkańców.

sfinansowania zamiarów zwłaszcza o charakterze inwestycyjnym jest to źródło niewystarczające.

Konieczne więc będzie wsparcie środkami zewnętrznymi, wśród których wymienia się:

- Środki publiczne krajowe, w tym zwłaszcza:
    - z programów rządowych, w tym programów ministerialnych (np. Programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+" czy Rządowego Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej (OLiOC)),
    - Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie,
    - programów Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (np. Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO),
    - regionalne (w tym w ramach Mazowieckich Instrumentów Wsparcia) i subregionalne, być może także w przyszłości dysponowane przez Stowarzyszenie „Metropolia Warszawa";
- środki dostępne w ramach Polityki Spójności Unii Europejskiej, możliwe do wydatkowania do 2030 r. na mocy zasady n+3[34]:
    - w ramach programu „Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027" (FEM), który jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz z Europejskiego Funduszu Społecznego+. Część ze środków FEM będzie mogła być pozyskiwana w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Warszawy i jej obszaru funkcjonalnego,
    - w ramach programu „Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027" w ramach Priorytetu III Transport miejski, celu szczegółowego EFRR/FS.CP2.VIII - Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej.

  Maksymalny poziom dofinansowania wydatków kwalifikowalnych w projekcie (środki UE) wyniesie – z uwagi na zakwalifikowanie regionu warszawskiego stołecznego jako lepiej rozwiniętego[35] – 50%.
- Środki z pozostałych programów i mechanizmów finansowych UE i EOG, w tym inicjatyw takich jak Urbact,
- Środki prywatne, w tym pochodzące od lokalnych interesariuszy, także w ramach partnerstw publiczno-prywatnych.

[34] Zasada opisana w Art. 105–107 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. (tzw. Rozporządzenia ogólnego). Późniejszy kształt polityki spójności UE nie jest obecnie znany.

[35] W nomenklaturze UE, na tle średniej regionów Unii, np. w stosunku do pozostałej części województwa stanowiącej region „mazowiecki regionalny" uznany za słabiej rozwinięty.

Analiza finansowa przed wpisaniem przedsięwzięcia do wykazu kluczowych projektów powinna odpowiadać na kilka podstawowych pytań[36]:

- czy Powiat dysponuje zasobem finansowym niezbędnym do realizacji planowanego przedsięwzięcia?
- jak zmieni się sytuacja finansowa samorządu?
- czy powiat posiada zdolność finansową do zapewnienia trwałości rezultatów przedsięwzięcia po jego zrealizowaniu?

[36] Budzeń D. 2022, Analiza finansowa przedsięwzięć rozwojowych jednostki samorządu terytorialnego [w:] Jaźwiński I., Potkański T., Śmietanka T. (red.), Narzędzia i techniki diagnozowania stanu oraz planowania rozwoju lokalnego i ponadlokalnego – doświadczenia Związku Miast Polskich, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, s. 187-198.

VIII. Odniesienie Strategii do dokumentów strategicznych i programowych o szerszym zakresie obowiązywania

Zapisy Strategii Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026 – 2036 odniesione zostały do dokumentów strategicznych i programowych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i ponadlokalnym.

Polityka spójności Unii Europejskiej w perspektywie lat 2021 – 2027 wspiera następujące cele, określone w art. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. (Rozporządzenia ogólnego)[37]:

- bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej;
- bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej;
- lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności;
- Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;
- Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych.

Dodatkowo Fundusz Sprawiedliwej Transformacji w regionach najbardziej odczuwających skutki odchodzenia od węgla i dążenia do neutralności klimatycznej wspiera realizację celu szczegółowego, jakim jest umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie.

Cele te zostały odzwierciedlone w **Umowie Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce** z 30 czerwca 2022 r., a następnie w regionalnych programach operacyjnych wdrażających fundusze UE, spośród których w województwie mazowieckim obowiązuje program Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 (FEM), opisany w dalszej części niniejszego rozdziału.

[37] Rozporządzenie 2021/1060 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej Dz.U.UE.L.2021.231.159

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze[38] z dnia 24 maja 2022 r. wskazuje cele i priorytety rozwojowe województwa mazowieckiego. Za cel główny przyjęto „Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwały i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska."

Będzie on realizowany poprzez 5 celów strategicznych takich jak:

- Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze,
- Dostępne i mobilne Mazowsze,
- Zielone niskoemisyjne Mazowsze,
- Mazowsze zintegrowane społecznie,
- Mazowsze bogate kulturowo.

Zgodnie ze strategią generatorem rozwoju oraz centrum gospodarczym kraju i województwa mazowieckiego jest miejski obszar funkcjonalny Warszawy (MOFW, Region Warszawski Stołeczny[39]).

Teren ten, pokrywający się z obszarem metropolii warszawskiej, został wskazany w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze jako obszar strategicznej interwencji (OSI) o charakterze bieguna wzrostu. W strategii wskazuje się, że samorządy z terenu MOFW powinny podejmować współpracę przede wszystkim w zakresie:

- uporządkowania gospodarki przestrzennej i przywrócenie ładu przestrzennego;
- rozwoju efektywnego systemu transportowego opartego na transporcie zbiorowym i niezmotoryzowanym;
- poprawy jakości powietrza;
- zwiększenia efektywności i dostępności do usług publicznych;
- budowy konkurencyjności regionu na bazie m.in. wysoko wykwalifikowanych kadr.

Jednocześnie powiat pruszkowski wchodząc w skład Warszawskiego zachodniego obszaru strategicznej interwencji został wskazany jako jeden z obszarów o charakterze problemowym, których potencjał nie jest wykorzystywany ze względu na kumulację niekorzystnych czynników hamujących rozwój. Strategia wskazuje, że polityka skierowana do tego obszaru powinna skutkować „poprawą koordynacji rozwoju nowych funkcji związanych z intensywnym procesem urbanizacji. Istotna jest koordynacja w zakresie rozwoju oferty inwestycyjnej w podregionie w miejscach o wysokiej atrakcyjności dla lokowania działalności gospodarczej, w sposób, który nie wywierałby negatywnego wpływu na jakość życia mieszkańców i środowisko przyrodnicze. Rosnąca koncentracja ludności i firm w podregionie powoduje potrzebę zapewnienia dostępności infrastruktury społecznej i usług publicznych na odpowiednim poziomie, jak również wydajności infrastruktury komunikacyjnej i komunalnej. W tym celu zgodnie z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+

[38] https://mbpr.pl/strategia-rozwoju-wojewodztwa-mazowieckiego-2030/ dostęp: 8.01.2026 r.

[39] na poziomie NUTS 2 w ujęciu klasyfikacji statystycznej i polityki regionalnej w Unii Europejskiej

Innowacyjne Mazowsze niezbędna jest m.in. budowa, rozbudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury komunalnej, a także rozwój sektora ochrony zdrowia, edukacji, opieki senioralnej, które będą decydować o jakości życia w podregionie. Ważnym obszarem wsparcia będzie także współpraca na rzecz ograniczania negatywnego wpływu rozwoju funkcji osadniczych na środowisko m.in. poprzez rozwój efektywnego systemu gospodarki odpadami i zwiększanie udziału energii pochodzącej z OZE".

Z uwagi na tak szeroko ujęte i przenikające się obszary strategicznej interwencji na poziomie ponadlokalnym, nie wskazuje się osobnych OSI na poziomie powiatu pruszkowskiego.

Metropolia warszawska jako Region Warszawski Stołeczny została w ramach programu regionalnego **Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 (FEM[40])** objęta instrumentem terytorialnym „Zintegrowane Inwestycje Terytorialne dla Warszawy i jej obszaru funkcjonalnego". Dla obszaru tego obowiązuje **Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+[41]**, która konkretyzuje program regionalny dla tego obszaru. Obszary współpracy w ramach ZIT dla gmin i powiatów regionu warszawskiego stołecznego to:

- wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych;
- wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej;
- poprawa dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury;
- wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia dla różnych grup i na różnych poziomach edukacji;

stąd też w strategii ZIT wskazano 3 cele:

1. Podniesienie jakości i dostępności usług edukacyjnych,
2. Poprawa jakości przestrzeni,
3. Wzmocnienie potencjału Związku ZIT.

Zakres Celu 2 ma charakter kompleksowy – dotyczy rozwoju infrastruktury i powiązań komunikacyjnych oraz przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę jakości środowiska i jego ochronę. Wybór projektów realizujących cele i kierunki Strategii ZIT następować będzie w procedurze konkurencyjnej.

Przyjęta 5 listopada 2025 r. **Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 r. (SRMW 2040)** ujmuje ten obszar (współtworzony między innymi przez powiat pruszkowski) w następującej wizji:

[40] Wersja 4.0 dostęp: 19.01.2026 r.; cele i priorytety FEM odpowiadają zapisom Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce z dnia 30 czerwca 2022 r., nie są wyspecyfikowane dla województwa mazowieckiego.

[41] https://www.funduszedlamazowsza.eu/wp-content/uploads/2023/07/strategia-zit-2021-2027.pdf dostęp: 24.01.2026 r.

„Metropolia warszawska 2040, to metropolitalna wspólnota samorządowa łącząca i wzmacniająca różnorodność potencjałów poszczególnych JST, która dzięki efektywnej współpracy stworzyła perspektywiczny i konkurencyjny w skali europejskiej obszar dynamicznego rozwoju". Wizja ta akcentuje współpracę samorządów (co jest charakterystyczne dla strategii ponadlokalnych przygotowywanych przez gremia samorządowe niestanowiące odrębnych podmiotów polityki rozwoju), a także podkreśla problematykę rozwoju. Jest to wizja w ten sposób styczna do wizji powiatu pruszkowskiego (która wskazuje jednak więcej aspektów).

W omawianej strategii metropolitalnej wskazano następujące cele strategiczne:

- Efektywne partnerstwo,
- Wygodna przestrzeń,
- Stabilna odporność,
- Konkurencyjna otwartość.
  oraz horyzontalne kierunki działań (SMART – administracja i Wysokie standardy metropolitalne).

Poszczególne kierunki działań są zakreślone bardzo szeroko, natomiast z uwagi na specyfikę strategii (brak konkretnego budżetu i bezpośrednich narzędzi wdrażania), zapisy te nie przekładają się w większości na konkretne działania, zwłaszcza o charakterze inwestycyjnym, które mogłyby stanowić zapisy specyficzne, w jakiś sposób determinujące rozwój Powiatu Pruszkowskiego. Wyjątkami są duże przedsięwzięcia infrastrukturalne takie jak budowa linii kolejowej dużych prędkości (KDP). Kierunkowe zapisy SRMW 2040 w dużej mierze odpowiadają zapisom Strategii Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026 – 2036.

W SRMW gminy powiatu pruszkowskiego zostały zaliczone do poszczególnych obszarów strategicznej interwencji:

- OSI – węzły transportowo-usługowe o znaczeniu metropolitalnym: Pruszków;
- OSI – Zielony Pierścień Warszawy: Pruszków, Michałowice, Raszyn, Nadarzyn, Brwinów;
- OSI – metropolitalna przestrzeń kompetencji: Piastów, Pruszków, Michałowice, Brwinów.

Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+ (SUMP), przyjęty w czerwcu 2023 r. w wizji rozwoju wskazuje transport zbiorowy jako „kluczowy element bezpiecznej, atrakcyjnej i dobrze skomunikowanej" przestrzeni metropolii.

W Planie teren powiatu pruszkowskiego wchodzi w skład kilku obszarów interwencji, i tak Pruszków, Piastów, Michałowice i Raszyn zostały zaliczone do obszaru bazowego, stanowiącego wraz z centrum Warszawy rdzeń MW, a gminy Brwinów i Nadarzyn, jako dobrze skomunikowane ze stolicą weszły w skład obszaru kluczowego. Miasta Pruszków, Piastów i Brwinów, liczące powyżej 10 tys. mieszkańców, zostały dodatkowo uznane za ośrodki lokalne, zapewniające istotną obsługę swojego otoczenia komplementarnymi funkcjami metropolitalnymi.

Część postulatywna dokumentu opiera się na 3 celach horyzontalnych:

- I – Wizja Zero – dążenie do braku ofiar śmiertelnych wypadków drogowych,
- II – dążenie do neutralności klimatycznej (redukcji emisji z sektora transportu),
- III - zwiększenie dostępności wszystkich mieszkańców MW do linii publicznego transportu zbiorowego (ptz),

i konkretyzowana jest przez 8 celów operacyjnych i 12 pakietów działań. Poszczególne pakiety działań są realizowane na wskazanych obszarach interwencji w zależności od ich charakteru, i tak na obszarze bazowym realizowane mają być niemal wszystkie działania SUMP, natomiast na obszarze kluczowym ich wskazane części.

Strategia rozwoju obszaru otoczenia CPK do roku 2044[42] to dokument, którego celem jest skoordynowanie przemian społeczno-gospodarczych i przestrzennych obszaru znajdującego się w bezpośrednim oddziaływaniu multimodalnego węzła transportowego, tworzonego w ramach programu Centralnego Portu Komunikacyjnego (Portu Polska). Funkcję dokumentu określono jako „narzędzie polityki państwa do ukształtowania nowego regionu funkcjonalnego znajdującego się w centralnej części Polski w sąsiedztwie skrzyżowania najważniejszych arterii komunikacyjnych".

Dokument może posłużyć do wykorzystania bliskości węzła CPK, jak również intensywnej sieci transportowej z nowymi lub zmodernizowanymi drogami lokalnymi oraz regionalnymi połączeniami kolejowymi i ze stacjami przesiadkowymi. Takie ośrodki staną się głównym zasobem pracowników dla węzła CPK oraz zapleczem dla realizowania przez nich wszelkich aktywności poza pracą. Właśnie ten kierunek oddziaływania może być kluczowy dla położonych w dalszym od lotniska pierścieniu jednostek samorządowych z terenu powiatu pruszkowskiego.

W omawianej strategii wydzielono 3 cele:

- Cel gospodarczy: Rozwój gospodarczy – wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw,
- Cel społeczny: Atrakcyjne miejsce do życia,
- Cel przestrzenny: Przyjazna przestrzeń.

Cele Strategii rozwoju obszaru otoczenia CPK są częściowo, zwłaszcza w obrębie celu I[43]. (gospodarczego) odmienne od zapisów niniejszej Strategii Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026 – 2036, jednak w ten sposób mogą swoją interwencją dopełniać cele i kierunki zawarte w tej i innych strategiach tworzonych przez samorządy. Pozostały zakres celów i kierunków jest w całości spójny ze strategią powiatową, wzmacniając zapisy niniejszego dokumentu, wskazując na przekraczający granice powiatu zasięg ich istotności.

[42] Inna nazwa: Strategia Rozwoju Regionu CPK, skrót SR CPK, https://portpolska.pl/pl/strategia-obszaru-otoczenia-cpk dostęp: 27.01.2026 r.

[43] Kierunki I.1 Rozwój sektora TSL i I.2 Rozwój inwestycji odnoszących korzyści z dostępu do usług TSL, także III.1 Działania na rzecz zwartej i optymalnie zaprojektowanej przestrzeni miast, miejscowości i wsi.

IX. Aneks nr 1. Opis procesu partycypacji przy sporządzaniu strategii

W dniach 26-27 listopada 2025 odbyły się warsztaty planowania strategicznego. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele Rady i Zarządu Powiatu Pruszkowskiego oraz wybranych komórek organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Pruszkowie. Warsztaty miały charakter strategiczno-roboczy i służyły wypracowaniu kluczowych kierunków rozwoju oraz koncepcji projektów do realizacji w kolejnych latach. Spotkanie łączyło prezentację wstępnych wyników diagnozy, angażując uczestników w proces wspólnego planowania.

W pierwszej części uczestnicy pracowali nad sformułowaniem wizji, misji oraz głównych celów działania, odnosząc je do zidentyfikowanych potrzeb i potencjałów. Następnie dokonano wyboru priorytetów rozwojowych oraz uporządkowano kluczowe obszary interwencji pod kątem ich znaczenia i wykonalności. Ostatni etap poświęcono opracowaniu założeń najważniejszych projektów.

Rezultaty warsztatów stanowiły podstawę do dalszych prac nad dokumentami strategicznymi i planami operacyjnymi.

Treść warsztatów strategicznych nawiązywała zarówno do wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców powiatu w dniach 13 października – 14 listopada 2025 r., jak i wyników warsztatów szkoleniowych poświęconych identyfikacji potencjałów i problemów rozwojowych powiatu, które miały miejsce 30.10.2025 r.

Skupienie na specyficznych czynnikach rozwoju terytorium (tu: powiatu) odpowiadało podstawowemu założeniu zintegrowanego planowania rozwoju stosowanego powszechnie w Europie[44], jakim jest polityka zorientowana terytorialnie (*place based policy*)[45].

Samo podejście terytorialne nie wyczerpuje jednak potrzeb współczesnej polityki rozwoju. Niezbędna jest dodatkowo idea porządkująca, która nada działaniom spójny kierunek i sens. Coraz częściej rolę takiej idei pełni rozwój lokalny oparty na wartościach i wizji przyszłości[46]. Oparcie polityki rozwoju na wartościach identyfikowanych i podzielanych przez lokalną społeczność pozwala wzmocnić jej trwałość, legitymizację społeczną oraz zdolność adaptacji w warunkach niepewności.

[44] spopularyzowanym i upowszechnionym w Raporcie Fabrizio Barci (Barca F., 2009, An Agenda for a Reformed Cohesion Policy, A place-based approach to meeting European Union challenges and expectations, Independent Report).

[45] Churski P., Herodowicz T., Konecka-Szydłowska B., Perdał R., 2020, Teoretyczny i praktyczny wymiar polityki rozwoju zorientowanej terytorialnie. Studia KPZK, Cykl monografii, T. 9/201, Warszawa.

[46] Por. Heffner K. i in. 2022, Miasta w procesie przemian. W kierunku nowego stylu zarządzania miejskiego. Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, Studia, t. 12/2024.

Jako wartości określa się „coś, co jest przedmiotem względnie trwałych pragnień, a co jednocześnie samo w sobie stanowi pewne dobro"[47]. Jest to ujęcie spójne z ujęciem filozofii klasycznej, gdzie wartość stanowi „coś, co budzi oceniające uznanie człowieka"[48].

W obu przypadkach wartości pełnią rolę trwałych punktów odniesienia dla indywidualnych i zbiorowych wyborów oraz działań.

Prace nad wizją Powiatu Pruszkowskiego rozpoczęły się od inspiracji, jaką stanowiły poniższe słowa:

„(...) nadzieja wzbudza w świadomości wspólnoty jakiś mniej lub bardziej określony projekt jutra. Projekt ten przybiera często charakter utopii społecznej. Nie powinniśmy źle myśleć o utopii. Utopie mówią o człowieku więcej niż niejedna statystyka, a poza tym zawsze w jakimś stopniu kształtują nasz realny świat. (...) Utopie społeczne domagają się ujawnienia, opisania i krytyki. (...) Idzie o to, by zaprowadzić wśród nich jakiś ład, by rozróżnić te, które są baśnią, od tych, które ewentualnie mogą stać się programem" (X. Józef Tischner, Myślenie według wartości)

Cytat przywołany na początku stanowił inspirację do tworzenia wizji, z drugiej strony wskazywał na potrzebę rozróżnienia składnika realistycznego od elementów utopii. Wizja powinna bowiem łączyć ambicję i aspiracyjność z realnymi uwarunkowaniami rozwojowymi oraz możliwościami ich osiągnięcia.

Na potrzeby przygotowania wizji rozwoju Powiatu Pruszkowskiego w perspektywie roku 2036 przeprowadzono przegląd wizji zawartych w strategiach rozwoju gmin położonych na obszarze powiatu, które przedstawiono poniżej:

- Gmina Brwinów to "miasto ogród", w którym następuje poszanowanie przyrody i zrównoważony rozwój miasta i sołectw, gdzie dąży się do wykorzystania potencjału gospodarczego na rzecz zapewniania wysokiej jakości życia mieszkańców;
- Piastów dobrym miejscem do życia, pracy i wypoczynku, zamieszkałym przez społeczność aktywną oraz solidarną, respektującym zasadę zrównoważonego rozwoju;
- Pruszków to ekologiczne, nowoczesne i bezpieczne miasto. To miejsce, w którym żyjemy, tworzymy wspólnotę, za którą jesteśmy odpowiedzialni. Pruszków to My!
- Michałowice: Aktywna, kameralna i samoświadoma gmina;
- Gmina Nadarzyn stanowi nowoczesny i ekologiczny obszar, który na kanwie stabilnego i wielofunkcyjnego rozwoju społeczno-gospodarczego stwarza mieszkańcom możliwość wysokiej jakości życia, poprzez rozwój infrastruktury społecznej, komunikacyjnej, technicznej oraz poprawę środowiska

[47] Por. Heffner K. i in. 2022 op. cit. za: Stoner J., Freeman R., Gilbert D., 2001, Kierowanie. PWE, Warszawa, s. 122, 630.

[48] Powszechna Encyklopedia Filozofii, hasło: „Wartość".

- Wizja Gminy Raszyn: efektem prowadzonych działań, projektów rozwojowych będzie nowoczesna gmina przyjazna mieszkańcom, stanowiąca rozpoznawalny obszar Aglomeracji Warszawskiej, atrakcyjny do obecnych oraz przyszłych mieszkańców oraz inwestorów. Infrastruktura społeczna i techniczna będą na wysokim poziomie, w tym infrastruktura drogowa, sieć ścieżek rowerowych. Ponadto Gmina Raszyn będzie miejscem chętnie odwiedzanym przez mieszkańców Warszawy z uwagi na walor przyrodniczy, krajobrazowy, kulturowy. Poprzez wykorzystanie kreatywnego kapitału ludzkiego wzrastać będzie zamożność mieszańców, będąca jednym z elementów składowych wysokiej jakości życia. Drugim elementem wspomnianej jakości jest poczucie zadowolenia z życia, miejsca zamieszkania, które również będzie wysokie.

Gmina planuje wprowadzenie wizji w nowym brzmieniu w ramach aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Raszyn.

Dotychczasowa wizja Powiatu Pruszkowskiego ma natomiast postać następującą:

„Powiat pruszkowski to miejsce, które pozwala mieszkańcom w pełni korzystać zarówno z zalet bycia częścią stołecznej aglomeracji, jak i z dobrych stron spokojnego życia na uboczu. W powiecie pruszkowskim estetyczna, pełna zieleni przestrzeń publiczna i spokojne sąsiedztwo współgrają ze sprawną infrastrukturą oraz różnorodną bazą nowoczesnych usług i przemysłu, a rozwój oparty jest na współpracy terytorialnej i partycypacji".

Analiza zapisów wizji zawartych w dokumentach strategicznych wskazuje na powtarzalność kilku kluczowych wątków. Najczęściej pojawiają się odniesienia do nowoczesności oraz wysokiej jakości życia, a także do zagadnień środowiskowych, w tym ochrony środowiska i ekologii. Istotnym elementem są również relacje z mieszkańcami – ich aktywność, zaangażowanie w sprawy lokalne oraz współpraca, w tym współpraca międzysamorządowa. Dodatkowo, w Strategii Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego z 2015 r. wyraźnie zaakcentowano znaczenie położenia powiatu w obszarze aglomeracji stołecznej jako istotnego czynnika rozwojowego.

Na tej podstawie można mówić o ugruntowanym i w dużej mierze wspólnym postrzeganiu pożądanej przyszłości przez poszczególne samorządy funkcjonujące na terenie powiatu.

Na kolejnym etapie uczestników procesu strategicznego poproszono o wskazanie kluczowych elementów przyszłej wizji rozwoju Powiatu Pruszkowskiego[49]. Najwięcej wskazań uzyskały:

1. zdrowie
2. cyfryzacja
3. środowisko
4. dostępność
5. bezpieczeństwo
6. rozwój

[49] W tym celu posłużono się aplikacją https://www.slido.com/

- kultura
- integracja
- infrastruktura
- dobrostan

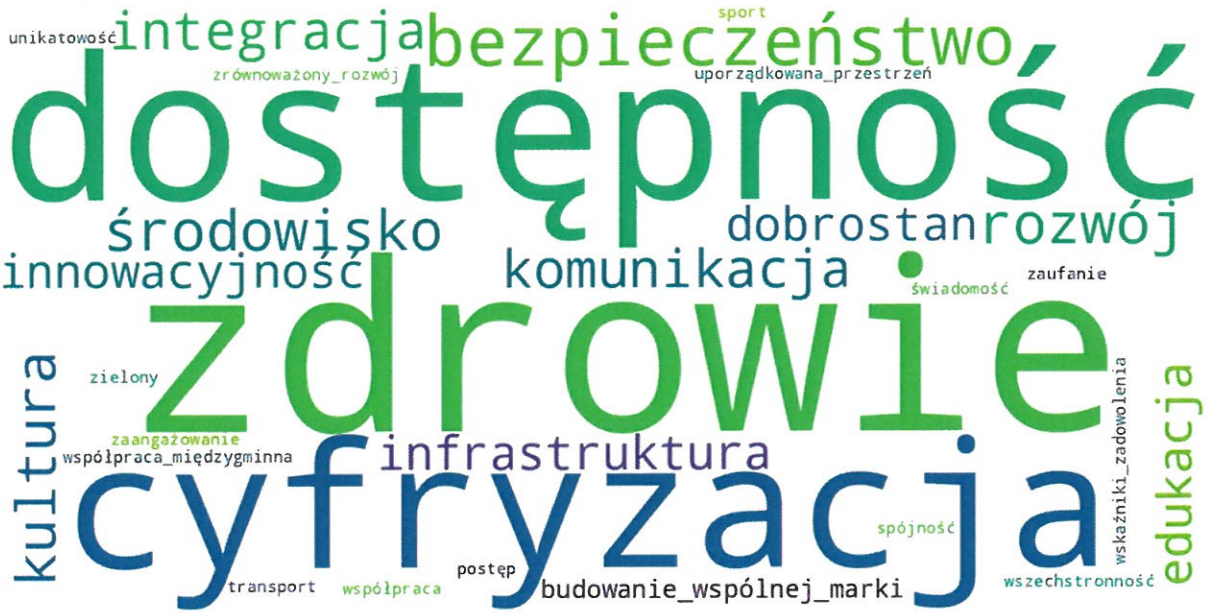
4.
5.
6.
7.

- komunikacja
- innowacyjność
- edukacja

Graficznie można przedstawić wskazane elementy wizji (wraz z ich częstością) w formie chmury słów:

Poszczególne słowa pogrupowano tematycznie, zgodnie z kolejnością wskazań, w następujący sposób:

1) Zdrowie i dobrostan
2) Dostępność (horyzontalna)
3) Cyfryzacja i innowacyjność
4) Bezpieczeństwo i środowisko
5) Edukacja i kultura

6) Infrastruktura i komunikacja

7) Rozwój i integracja

Powyższe zestawienie zostało przyjęte jako priorytety (priorytetowe obszary rozwoju) w realizacji niniejszej strategii.

Umożliwiło to w dalszym zakresie wydzielenie elementów stanowiących podstawowe zadania powiatów (zdrowie, edukacja i kultura, bezpieczeństwo, infrastruktura i komunikacja) do dalszego opracowania na poziomie celów i zadań, a skupienie uwagi na elementach podkreślających specyfikę lokalną, mających stanowić wyróżniki Powiatu Pruszkowskiego. Wyjątek został uczyniony dla zagadnień: bezpieczeństwa (z uwagi na coraz mocniej akcentowane znaczenie tej sfery) oraz środowiska z uwagi nie tyle (i nie tylko) na najczęściej stosowane ujęcie, odnoszące się do środowiska przyrodniczego, co ujęcie bardziej przenośne, stosowane do środowiska życia (lokalnej społeczności). Zostało też zaakcentowane położenie w metropolii warszawskiej.

WIZJA

Powiat Pruszkowski w 2036 r. to nowoczesna, dobrze skomunikowana i zielona przestrzeń życia, która dzięki współpracy samorządów, mieszkańców i biznesu zapewnia wysoką jakość usług publicznych, zrównoważony rozwój gospodarczy oraz bezpieczne i atrakcyjne warunki do życia, pracy i rozwoju w metropolii warszawskiej.

Misja wspólnoty samorządowej powinna natomiast wynikać ze spójnego z wizją katalogu wartości, choć ujętych w sposób bardziej dynamiczny – nastawiony na działanie. W tym celu posłużono się pojęciem „marki" (obszaru). Sformułowanie to pojawiło się zresztą w czasie opisywanego tu warsztatu przy okazji określania elementów wizji. Zgodnie z dostępną literaturą markę można określić następująco:

„Marka jest sposobem myślenia o miejscu i jego strategii, który integruje działania i komunikację oraz pomaga w budowaniu reputacji i konkurencyjności miasta lub regionu" [50].

Misja ujęta w spójnej postaci marki integruje więc zarówno sposób myślenia, działania, jak i komunikacji podejmowanych działań.

Uczestnicy omawianego warsztatu podali następujące przymioty marki, przedstawione w formie poniższej chmury słów:

[50] Hereźniak M. 2020, Marka miasta – między teorią a praktyką, [w:] Strategie budowania marki i rozwoju handlu. Nowe trendy i wyzwania dla marketingu, T. Domański (red.), Uniwersytet Łódzki–Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne S.A., Łódź–Warszawa.

Jako uzupełnienie, uściślenie misji wskazano również inne wartości wskazywane przy formułowaniu wizji, takie jak:

- Zrównoważony rozwój
- Zaufanie
- Zaangażowanie
- Wszechstronność
- Uporządkowana przestrzeń.

W dalszym etapie uczestników warsztatu poproszono o wskazanie priorytetów oraz obszarów odnoszących się do poszczególnych elementów wizji Powiatu Pruszkowskiego. W efekcie uzyskano zestaw zagadnień, który w ujęciu syntetycznym zaprezentowano w formie chmury słów:

Na podstawie zestawu propozycji zgłoszonych jako przymioty marki, a także z uwzględnieniem szerszego katalogu priorytetów i obszarów rozwoju, wyodrębniono sformułowania ujęte w pierwszej osobie liczby mnogiej. Zabieg ten miał na celu podkreślenie wspólnego charakteru działań podejmowanych przez interesariuszy i pozwolił na ich identyfikację jako wstępnej misji Powiatu Pruszkowskiego:

(W Powiecie Pruszkowskim)

Współdziałamy na rzecz integracji poszczególnych gmin powiatu pruszkowskiego w celu powstania nowoczesnej i bezpiecznej wspólnoty lokalnej. Staramy się być możliwie najlepiej dostępnymi i gościnnymi sąsiadami Warszawy i Centralnego Portu Komunikacyjnego (Portu Polska).

Działamy tak, by stan zdrowia mieszkańców był coraz lepszy, by Powiat Pruszkowski był zarówno zielony, jak i innowacyjny oraz konkurencyjny, a przestrzeń cechowała się ładem i porządkiem.

Renomą Powiatu Pruszkowskiego jest dynamika, kompetencje i solidność w działaniu.

Było to pierwotne sformułowanie misji, które następnie poddano dalszym uzgodnieniom.

Ostateczne następujące brzmienie misji zostało zawarte w treści Strategii:

MISJA

Misją Powiatu Pruszkowskiego jest tworzenie spójnej wspólnoty samorządowej, która wykorzystując swoje położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Warszawy oraz kluczowych węzłów transportowych, w tym Centralnego Portu Komunikacyjnego (Portu Polska), zapewnia mieszkańcom wysoką jakość życia, bezpieczeństwo oraz równy dostęp do nowoczesnych usług publicznych.

Powiat dąży do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego, wzmacniając lokalną przedsiębiorczość, rynek pracy i innowacje, jednocześnie dbając o środowisko i ład przestrzenny. Położenie na obszarze metropolii warszawskiej traktowane jest jako impuls rozwojowy, sprzyjający współpracy, transferowi wiedzy oraz rozwojowi nowoczesnej gospodarki.

Misją Powiatu jest także budowanie partnerskich relacji między samorządami, instytucjami publicznymi, organizacjami społecznymi i biznesem, tak aby Powiat Pruszkowski był atrakcyjnym miejscem do życia, pracy i inwestowania, łączącym funkcje metropolitalne z lokalną tożsamością i potrzebami mieszkańców.

Ostatnim etapem procesu partycypacyjnego w ramach przygotowania Strategii Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026–2036 były konsultacje społeczne, przeprowadzone w dniach od 12 marca 2026 r. do 1 kwietnia 2026 r. Raport z konsultacji stanowi odrębny dokument.

X. Aneks nr 2. Wykaz skrótów

AI – sztuczna inteligencja – z angielskiego Artificial Intelligence;

BDL – Bank Danych Lokalnych;

BMS – systemy sterowania baterią/akumulatorem, z angielskiego Battery Management System;

CAWI – technika ilościowych badań rynku i opinii publicznej, w której respondent samodzielnie wypełnia ankietę elektroniczną za pośrednictwem Internetu, z angielskiego Computer-Assisted Web Interview;

CPK – Centralny Port Komunikacyjny (Port Polska);

DNSH – zasada nieczynienia znaczącej szkody środowisku wymagana przy planowaniu inwestycji, z angielskiego Do No Significant Harm;

DW – droga wojewódzka;

EFRR/FS.CP2.VIII – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego/Fundusz Spójności;

EOG – Europejski Obszar Gospodarczy;

EU – Unia Europejska – z angielskiego European Union;

FEM – Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027;

GIS – System Informacji Geograficznej, z angielskiego Geographic Information System;

GPA – Grodziskie Przewozy Autobusowe;

GUS – Główny Urząd Statystyczny;

JST – jednostka samorządu terytorialnego;

KDP – kolej dużych prędkości;

KM – Koleje Mazowieckie;

KRK2050 – Koncepcja Rozwoju Kraju 2050;

LQ – Współczynnik lokalizacji;

MOFW – miejski obszar funkcjonalny Warszawy;

MW – Metropolia Warszawska;

NGO – organizacje pozarządowe, z angielskiego non governmental organization;

NOWE FIO – Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2021–2030;

NUTS 2 – klasyfikacja statystyczna jednostek terytorialnych w Unii Europejskiej;

OKE – Okręgowa Komisja Egzaminacyjna;

OLiOC – Rządowy Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej;

OSI – Obszar Strategicznej Interwencji (Regiony wymagające szczególnego wsparcia lub koordynacji, np. „bieguny wzrostu”);

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna;

OZE – Odnawialne Źródła Energii;

PKD – Polska Klasyfikacja Działalności;

PSP – Państwowa Straż Pożarna;

S 8 – droga ekspresowa nr 8;

SKM – szybka kolej miejska;

SMART – koncepcja formułowania celów w dziedzinie planowania, z angielskiego: Specific – konkretne, Measureable – mierzalne, Achievable – osiągalne, Realistic – realne do osiągnięcia przy istniejących zasobach, Time bounded – określone w czasie;

STEEPS – metoda badania trendów w obszarach: społecznym, technologicznym, gospodarczym, środowiskowym, politycznym i przestrzennym.;

UE – Unia Europejska;

Urbact – Europejski Program Współpracy Terytorialnej dla Zrównoważonego Rozwoju Obszarów Miejskich;

VR/AR – wirtualna rzeczywistość/rozszerzona rzeczywistość;

WCAG – międzynarodowe wytyczne dotyczące dostępności treści internetowych dla osób z niepełnosprawnościam, z angielskiego Web Content Accessibility Guidelines;

WKD – Warszawska Kolej Dojazdowa;

WPF – Wieloletnia Prognoza Finansowa;

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (Instrument finansowy dla obszaru metropolitalnego Warszawy);

ZTM – Zarząd Transportu Miejskiego.

Strategia Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026–2036 to wspólna wizja przyszłości – odpowiedź na dynamiczne zmiany, wyzwania i aspiracje naszej lokalnej społeczności. Dokument ten wyznacza kierunki działań, które mają realnie wpływać na jakość życia mieszkańców, rozwój gospodarczy oraz dostępność nowoczesnych usług publicznych. To plan odpowiedzialnego i zrównoważonego rozwoju, tworzony w dialogu i z myślą o kolejnych pokoleniach.

STRATEGIA ROZWOJU
powiatu pruszkowskiego
2026-2036

powiat pruszkowski

Załącznik nr 2

Do Uchwały Rady Powiatu Pruszkowskiego

Pruszków, dnia 20.04.2026 r.

Sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji projektu Strategii Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026–2036

W dniach od 12 marca 2026 r. do dnia 1 kwietnia 2026 r. trwały konsultacje społeczne projektu Strategii Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026–2036. Ich podstawą była Uchwała nr 143.859.2026 Zarządu Powiatu Pruszkowskiego z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Strategii rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026 – 2036.

Konsultacje przeprowadzono w następujących formach:

- dwóch otwartych spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami Powiatu Pruszkowskiego;

- badań ankietowych przeprowadzonych na stronie internetowej Powiatu Pruszkowskiego oraz poprzez udostępnienie formularzy w urzędach miast i gmin Powiatu Pruszkowskiego w formie papierowej.

Równolegle zwrócono się o opinie do gmin tworzących powiat, sąsiednich powiatów i Stowarzyszenia „Metropolia Warszawa", którego Powiat jest członkiem.

Otwarte spotkania konsultacyjne w formie stacjonarnej odbyły się w siedzibie Starostwa Powiatowego w Pruszkowie przy ul. M. Drzymały 30 w dniu 21.04.2026 r. o godz. 14.00 i w dniu 30.03.2026 r. o godz. 17.00. W trakcie powyższych spotkań uwag do konsultowanego projektu nie wniesiono.

W ramach badań ankietowych prowadzonych przy użyciu dedykowanego formularza elektronicznego wpłynęło łącznie 5 odpowiedzi zawierających uwagi – 1 z Urzędu Gminy Nadarzyn oraz 4 od osób fizycznych.

Ponadto otrzymano opinie z uwagami od Gmin Michałowice i Raszyn, Miasta Pruszkowa, Starostwa Powiatowego w Grodzisku Mazowieckim oraz Stowarzyszenia „Metropolia Warszawa".

Sposób rozpatrzenia uwag zawiera poniższa tabela. W podaniu brzmienia uwag i uzasadnień zachowywano zasadniczo pisownię oryginalną.

STAROSTA

Adrian Ejssymont

NACZELNIK
Biura Zarządu
Marta Jendernalik-Dybała

Podmiot/osoba składający/a	Fragment dokumentu do którego odnosi się uwaga (rozdział/strona)	Treść uwagi	Propozycja zmiany	Uzasadnienie uwagi/ propozycji zmiany	Rozstrzygnięcie uwag
Osoba fizyczna, MT	Cel 2 powiat pruszkowski wszechstronnie dostępny	Niniejszy rozdział nie kładzie wystarczającego nacisku na rozwój komunikacji autobusowej w regionie. Linia kolejowa stanowi jedynie cienką nitkę na szeroki terenie dużego powiatu jakim jest Powiat Pruszkowski.	Proponuję zwiększenie dostępnych linii autobusowych, a przede wszystkim budowę pętli autobusowej, która pozwoli na obsłużenie połączeń dla rozwijającego się regionu. Dobrym miejscem na pętle było by obok nowego dworca kolejowego w Parzniewie, jest tam wystarczająca ilość miejsca na pętle, a jednocześnie znajduje się praktycznie na obrzeżach Pruszkowa. Jest tam parking, obok jest tez tunel, wiec możliwe jest ustanowienie połączeń w wielu funkcjonalnych kierunkach.	Pruszków jest miastem, gdzie praktycznie nie da się funkcjonować bez samochodu. Ilość połączeń autobusowych oraz ich dostępność tj ilość autobusów (np 1 na godzinę) sprawiają, że wielu mieszkańców w ogóle z nich nie korzysta. Jednocześnie w mieście brakuje miejsc postojowych. A budowa kolejnych mieszkań będzie znacząco pogłębiać i tak już fatalną sytuację.	Uwaga nieuwzględniona. Powiat, jako członek Związku Powiatowo-Gminnego Grodziskie Przewozy Autobusowe, wspiera i będzie wspierał działania na rzecz rozbudowy transportu zbiorowego mające na celu rozwój dodatkowych połączeń autobusowych wraz z niezbędną infrastrukturą. Planowane przedsięwzięcia dotyczące tego obszaru ujęto w pkt 2.2.2.
Urząd Gminy Nadarzyn	Cały Dokument	Wójt Gminy Nadarzyn zwraca uwagę, że w projekcie Strategii zbyt słabo zaakcentowano znaczenie budowy trasy „Paszkowianki" jako inwestycji o istotnym znaczeniu ponadlokalnym dla układu komunikacyjnego całego Powiatu Pruszkowskiego. W dokumencie co prawda wskazano trwający pat w zakresie budowy tego połączenia A2 przez DW 719 z S8 (węzeł Paszków) jako jedno z wyzwań przestrzennych, a jednocześnie podkreślono, że w związku z planowaną budową CPK/Portu Polska przez teren powiatu będą prowadzić główne trasy dojazdów drogowych i kolejowych oraz że może to	jw.	Uzasadnienie zawarte w samej uwadze.	Uwaga uwzględniona. Stosowne zapisy ujęto w pkt 2.2.1

		skutkować wzrostem ruchu tranzytowego i problemami komunikacyjnymi wynikającymi z ograniczeń infrastruktury. W ocenie Gminy Nadarzyn budowa trasy „Paszkowianki" powinna zostać w Strategii wyraźniej wskazana jako jedno z kluczowych przedsięwzięć warunkujących osiągnięcie celów strategicznych, w szczególności Celu II – Powiat Pruszkowski wszechstronnie dostępny oraz Celu III – Powiat Pruszkowski bezpiecznym i odpornym środowiskiem życia. Strategia sama podkreśla, że poprawa dostępności komunikacyjnej ma służyć mobilności, jakości życia i konkurencyjności obszaru, a bezpieczeństwo powinno być rozumiane także przez pryzmat transportu i jakości środowiska życia. Z perspektywy Gminy Nadarzyn realizacja tej inwestycji ma znaczenie nie tylko komunikacyjne, ale również ochronne dla gmin powiatu, ponieważ może ograniczyć ryzyko nadmiernego kierowania ruchu samochodowego na lokalne układy drogowe w związku z rozwojem CPK/Portu Polska. Jednocześnie budowa tej trasy przyczyni się do zwiększenia drożności, bezpieczeństwa i nowoczesności szlaków drogowych w powiecie, a tym samym lepiej odpowie na cele i ambicje rozwojowe opisane w Strategii. W związku z powyższym zasadne byłoby mocniejsze wyeksponowanie tej inwestycji			

		zarówno w części diagnostycznej, jak i w części kierunkowej dokumentu, jako przedsięwzięcia o strategicznym znaczeniu dla spójności transportowej i bezpieczeństwa Powiatu Pruszkowskiego.			
Osoba fizyczna, LT	3.4. Środowisko naturalne uwolnione spod nadmiernej presji i chronione w sposób zrównoważony	Niniejszy punkt nie uwzględnia budowy nowych parków, które znacznie poprawią jakość życia w obszarze gęsto zaludnionym jakim jest Powiat Pruszkowski. Obecnie ilość parków i terenów zielnych dostępnych dla mieszkańców spacerujących z rodzinami (w tym z wózkami dziecięcymi) jest bardzo ograniczona.	W strategii rozwoju należy uwzględnić budowę nowych parków przy obszarach gęsto zaludnionych - tak aby mieszkańcy mogli wybrać się na spacer, a nie musieli wsiąść w samochód i jechać do miejsc gdzie można spacerować. Dodatkowe parki w sposób znaczący poprawią jakość powietrza. Miejscem gdzie taki park powinien powstać są pola obok osiedli Parzniew I i Parzniew II. Gmina Brwinów planowała tam budowę parku, a jest to miejsce, z którego skorzystają także mieszkańcy bloków w Pruszkowie.	Brak terenów zielonych, brak miejsc do rekreacji dla mieszkańców powiatu oraz zła jakość powietrza - Powiat pruszkowski musi pracować nad poprawą jakości życia mieszkańców przez budowę nowych parków.	Uwaga nieuwzględniona. Strategia jest dokumentem o znacznie szerszym i bardziej ogólnym charakterze i nie uwzględnia tak szczegółowych zapisów, jak zasugerowano w uwadze. W okolicach wskazanej lokalizacji, Gmina Brwinów przewidziała realizację terenów zielonych uwzględniając to w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Powiat, co do zasady wspiera i będzie wspierał gminy we wszystkich przedsięwzięciach skierowanych na poprawę środowiska naturalnego.. Zapisy zawarte w strategii odpowiadają zadaniom będącym w kompetencjach powiatu.
Osoba fizyczna, Ł.O.	str 22. działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu, rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury	Nie przeznaczanie prywatnych działek pod zieloną i błękitną infrastrukturę bez zgody właścicieli	rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury na działkach prywatnych tylko za zgodą właściciela działki. Zakaz wywłaszczania prywatnych działek pod rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury.	Na stronie 14: duża powierzchnia parków i zieleńców, prawo własności nad rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury.	Wyjaśnienie. Przeznaczanie terenów pod zieloną i błękitną infrastrukturę o charakterze parków i zieleńców nie jest celem publicznym

					stanowiącym podstawę do wywłaszczeń.
Osoba fizyczna, JP	str. 22. rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury	przeznaczanie prywatnych działek pod zieloną i błękitną infrastrukturę tylko za zgodą właścicieli	rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury na działkach prywatnych tylko za zgodą właściciela	str14. w powiecie jest duża powierzchnia parków i zieleńców, nie naruszanie prawa własności, interes publiczny nie ma prymatu nad prawami właścicielskimi	jak wyżej
Gmina Michałowice	„Strategia rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026 – 2036" (Cały dokument, tytuł)	Wydaje się, że dla dokumentu strategicznego perspektywa 10 letnia jest bardzo krótką perspektywą. Proponujemy jej wydłużenie.	Strategia rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026 – 2040.	Dokument strategiczny tego typu powinien odnosić się do dłuższego horyzontu czasowego. W nim pokreślona jest długookresowa wizja. Ewentualne zmiany dokumentu są możliwe w procesach jego ewaluacji np. co kilka lat. Ze względu na przynależność powiatu pruszkowskiego do Metropolii Warszawskiej proponujemy zrównać horyzont czasowy do 2040 roku.	Nie uwzględnia się - na tym etapie cała procedura dotyczyła okresu do 2036 r. Jest możliwość aktualizacji strategii, w tym wydłużenia horyzontu czasowego, w okresie obowiązywania.

Gmina Michałowice	„Jego celem było przygotowanie dokumentu, który w sposób rzetelny diagnozuje sytuację społeczno-gospodarczą oraz wyznaczy realne kierunki rozwoju odpowiadające potrzebom mieszkańców i interesariuszy lokalnych." (str.5) „Na bazie wszystkich zebranych danych i opinii opracowano kompleksową diagnozę społeczno-gospodarczą powiatu." (str.6)	Diagnoza powinna obejmować sytuację przestrzenną (terytorialną)	Uzupełnienie o diagnozę w zakresie sytuacji przestrzennej	art. 10e ust. 1-3 Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju	Nie uwzględnia się. Nie ma takiego przepisu w powołanej ustawie, prawdopodobnie chodziło o przepisy ustawy o samorządzie gminnym - powiat nie ma kompetencji w zakresie polityki przestrzennej, ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju nie stanowi jednoznacznej podstawy – nie wskazuje na strategie rozwoju powiatu.
Gmina Michałowice	Cały dokument	W skład powiatu pruszkowskiego wchodzą zróżnicowane pod wieloma względami gminy zarówno administracyjnymi (gminy miejskie, miejsko-wiejskie, wiejskie) jak i pod względem różnych wizji rozwoju wyrażonych w dokumentach strategicznych tych gmin w Strategii powiatu powinna zostać wyraźnie wskazane poszanowanie dla odrębnego charakteru gmin np. tak jak zostało to sformułowane w wizji Metropolii Warszawskiej do 2040 (SRMW 2040).	Dostosowanie dokumentu pod kątem zróżnicowania gmin wchodzących w skład powiatu.	Różnorodność (gmin) to jedna z kluczowych zalet obszaru powiatu. Stanowić będzie o sile oferty, która wpisuje się w zróżnicowane potrzeby mieszkańców i inwestorów. Dzięki temu będą oni wspierać wyjątkowość danego miejsca. Warto zatem aby w strategii powiatu wyraźnie ją zaznaczyć.	Uwaga uwzględniona – w charakterystyce powiatu została podkreślona różnorodność współtworzących gmin

Gmina Michałowice	„Z uwagi na zwartość terenu powiatu pruszkowskiego, najodleglejszy jego kraniec dzieli od Warszawy 30 km, a najbliższe miejsce tylko ok. 8 km."	Powiat pruszkowski graniczny bezpośrednio z Warszawą zatem informacja wydaje się błędna.	Przeformułowanie zdania lub usunięcie.		Uwzględniono przez sprecyzowanie w tekście - "od centrum stolicy"
Gmina Michałowice	Aneks 1 Raport z konsultacji	Analiza dokumentu „Strategia rozwoju Powiatu Pruszkowskiego 2026–2036 (projekt)" wykazuje kilka istotnych niedokończonych wątków, błędów edytorskich oraz pozostawionych notatek technicznych, które świadczą o roboczym charakterze tekstu: Niedokończone dane i daty • Harmonogram konsultacji: W Aneksie nr 1, w sekcji dotyczącej procesu partycypacji, znajduje się zdanie z wykropkowanymi miejscami na daty: „konsultacje społeczne, przeprowadzone w dniach ..... do .....". • Raport z konsultacji: Dokument odsyła do raportu, który w momencie tworzenia projektu jeszcze nie istniał: „Raport z konsultacji stanowi odrębny dokument".			Zapisy wynikające z natury projektu przed zakończeniem konsultacji, i uzupełnione po ich zakończeniu
Gmina Michałowice	Aneks Wizja Misja	Pozostawione instrukcje edytorskie i komentarze. W aneksie dokumentu widoczne są fragmenty ujęte w nawiasy ostre, które stanowią instrukcje dla redaktora lub komentarze do procesu projektowego, a nie treść właściwą dla mieszkańców: • Odniesienie do wizji: „<sformułowanie wizji zostało			Uwagę uwzględniono poprzez uzupełnienie stosownych zapisów w aneksie nr 1

		zawarte w tekście Strategii>" – zamiast opisu prac nad wizją w tym miejscu, pozostawiono techniczną informację o jej lokalizacji. • Ewolucja misji: „Było to pierwotne sformułowanie misji, które następnie poddano dalszym uzgodnieniom. Ostateczne brzmienie misji zostało zawarte w treści Strategii". Ta uwaga sugeruje, że sekcja ta powinna zostać przeredagowana lub usunięta przed publikacją finalną.			
Gmina Michałowice	Wykaz Skrótów	Błędne lub niespójne definicje (Wątki merytoryczne) • Błędne rozwinięcie skrótu FEM: W Wykazie skrótów skrót FEM zdefiniowano jako „Metoda Elementów Skończonych (z ang. Finite Element Method)". Tymczasem w treści samej strategii skrót ten jest używany wielokrotnie w kontekście programu „Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027". Jest to ewidentny błąd (prawdopodobnie wynikający ze wsparcia AI wspomnianego na wstępie), gdzie program finansowy pomylono z metodą obliczeniową stosowaną w inżynierii.			Uwzględniono przez zmianę w słowniku skrótów
Gmina Michałowice	str. 46	Niespójności interpunkcyjne i składniowe • Błędy w listach: Na stronie 46, przy opisie kryteriów dla projektów kluczowych, zdanie kończy się nienaturalnym połączeniem dwukropka i przecinka: „powinny spełniać określone kryteria:,". • Niedokończone wyliczenia: W sekcji „Potencjały – Wymiar			Uwaga uwzględniona

		instytucjonalny" pierwszy punkt zaczyna się małą literą i kończy przecinkiem („stosowanie klauzul..."), co odbiega od formatowania pozostałych list w dokumencie i sprawia wrażenie wyrwanego z kontekstu fragmentu. • Błędy typograficzne: W tekście zdarzają się podwójne lub wielokrotne spacje wewnątrz zdań, np. „aneks nr 1" czy „komórka organizacyjna , do której".			
Gmina Michałowice	Rozdział IV	Niespójne wątki badawcze. Definicja marki: Dokument zapowiada, że zagadnieniu powiatu jako „wspólnej marki" zostanie poświęcona „szersza uwaga w kolejnym rozdziale". Choć w Rozdziale IV pojawia się ten wątek, jest on potraktowany teoretycznie i odsyła do Aneksu, co tworzy zapętlenie informacji zamiast konkretnej propozycji wdrożeniowej.			Wyjaśnienie. Misja powiatu została ujęta w formie marki.
Gmina Michałowice	Cały dokument	Projekt Strategii Rozwoju Powiatu Pruszkowskiego na lata 2026–2036 zawiera szereg pojęć specjalistycznych, terminów łacińskich oraz skrótów branżowych, które ze względu na swój techniczny lub naukowy charakter mogą być trudne w odbiorze dla przeciętnego mieszkańca. Poniżej przedstawiam zestawienie fragmentów i terminów, które mogą wymagać dodatkowego wyjaśnienia: Specjalistyczna terminologia strategiczna i administracyjna. W dokumencie często pojawiają się pojęcia z zakresu nowoczesnego zarządzania publicznego i			Wyjaśnienie. Większość terminów była wyjaśniona przy ich podaniu, braki w tym zakresie zostały uzupełnione.

		planowania, które nie zawsze są intuicyjne: • Model ekspercko-partycypacyjny: Strategia została przygotowana według tego modelu, co oznacza połączenie wiedzy specjalistów zewnętrznych z opiniami interesariuszy. • Genius loci: Dokument wspomina o odkrywaniu „genius loci" (ducha miejsca) powiatu w ramach badań społecznych. • Broker, mediator terytorialny oraz subregional governance: Powiat jest definiowany jako „platforma organizacyjna usług publicznych" oraz narzędzie „subregional governance" (zarządzania subregionalnego), pełniąc rolę brokera lub mediatora między gminami. • Data-driven administration: Kierunek rozwoju zakładający zarządzanie oparte na danych. • Place-based policy: Polityka zorientowana terytorialnie, skupiająca się na specyficznych czynnikach rozwoju danego obszaru. • Projektowanie uniwersalne: Termin używany w kontekście dostępności infrastruktury dla wszystkich osób, niezależnie od ich sprawności. • Klauzule społeczne: Wspomniane w kontekście zamówień publicznych, oznaczają dodatkowe wymogi (np. zatrudnieniowe) nakładane na wykonawców. Łacińskie pojęcia i zwroty branżowe. Autorzy posługują się terminologią,			

		która rzadko występuje w codziennej komunikacji: • Sui generis: Trendy rozwojowe określono jako zjawiska „sui generis" (jedyne w swoim rodzaju, odrębne). • Zasada **DNSH** (Do No Significant Harm): Tłumaczona jako zasada „nie czyń poważnych szkód" środowisku, wymagana przy planowaniu inwestycji. • Wskaźnik lokalizacji LQ: Użyty do opisu dynamiki sekcji gospodarczych (np. informacja i komunikacja), co bez wiedzy statystycznej może być niezrozumiałe. Metodyka i wskaźniki (Metodologia SMART i STEEPS). Dokument opiera się na konkretnych systemach planowania, które są opisane skrótowo: • Zasada **SMART**: Cele strategii mają być konkretne, mierzalne, osiągalne, realne i określone w czasie. • Analiza **STEEPS**: Metoda badania trendów w obszarach: społecznym, technologicznym, gospodarczym, środowiskowym, politycznym i przestrzennym. Skróty i akronimy programów zewnętrznych. Choć w aneksie znajduje się wykaz skrótów, ich zagęszczenie w tekście może być przytłaczające: • CAWI: Metoda ilościowych badań ankietowych online wykorzystana do poznania opinii mieszkańców. • ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne): Instrument finansowy dla obszaru metropolitalnego			

		Warszawy. • OSI (Obszar Strategicznej Interwencji): Regiony wymagające szczególnego wsparcia lub koordynacji, np. „bieguny wzrostu". • WCAG: Międzynarodowe wytyczne dotyczące dostępności treści internetowych dla osób z niepełnosprawnościami. • OLiOC: Rządowy Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej. • NUTS 2: Klasyfikacja statystyczna jednostek terytorialnych w Unii Europejskiej. Skomplikowane opisy procesów gospodarczych Niektóre fragmenty diagnozy używają bardzo technicznego języka ekonomicznego, np. opis „sektora TSL" (transport-składowanie-logistyka) czy „sektorów kreatywnych". Ponadto, opisy oddziaływania CPK (Portu Polska) operują terminologią taką jak „multimodalny węzeł transportowy" czy „kolej dużych prędkości (KDP)			
Zarząd Powiatu Grodziskiego	w opisie celu nr 1 ppkt 1.1.3. "Wzmocnienie potencjału lecznictwa szpitalnego"	Wnosi o rozważenie ujęcia w wskazanym miejscu "Utworzenia Szpitalnego Oddziału Ratunkowego"	Utworzenie Szpitalnego Oddziału Ratunkowego		Nie uwzględnia się. SPZZOZ w Pruszkowie obecnie nie spełnia wszystkich wymagań określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 27 czerwca 2019 r. w sprawie szpitalnego oddziału ratunkowego. Jednocześnie placówka podejmuje działania ukierunkowane na rozwój infrastruktury oraz dostosowanie organizacyjne

					do aktualnych potrzeb systemu ochrony zdrowia i możliwości funkcjonowania szpitala, z uwzględnieniem potrzeb zdrowotnych mieszkańców powiatu oraz zapewnienia ciągłości i dostępności świadczeń medycznych.
Gmina Raszyn		Dane dotyczące postaw wobec migracji. Zwracamy uwagę na rozbieżność w zakresie wyników badań społecznych. W Strategii wskazano wyższy poziom negatywnych ocen wpływu migracji, podczas gdy badania przeprowadzone w Gminie Raszyn w ramach projektu LiBri (maj 2025) wskazują niższy poziom — ok. 20%. Prosimy o weryfikację i uwzględnienie tych danych.	poziom negatywnych ocen wpływu migracji około 20%		Nie uwzględnia się - dane dotyczą 1 gminy; natomiast będzie sprecyzowane, że dane pochodzą z badań opinii, a nie analiz eksperckich.
Gmina Raszyn		Wzmocnienie perspektywy międzykulturowej. W kontekście wysokiego udziału mieszkańców z doświadczeniem migracyjnym w Gminie Raszyn (ponad 30%), rekomendujemy silniejsze uwzględnienie: edukacji międzykulturowej w systemie oświaty, kompetencji międzykulturowych w działaniach społecznych i edukacyjnych, działań integracyjnych jako elementu polityk publicznych.			Nie uwzględnia się informacje dotyczą pojedynczej gminy, mogą być ujęte w strategii gminy.

Gmina Raszyn		Rozwój kultury i dostępności usług bibliotecznych. W ramach celu dotyczącego kultury proponujemy: rozszerzenie zapisów o edukację międzykulturową, zwiększenie dostępności usług bibliotecznych poprzez wykorzystanie nowych technologii (np. książkomaty, dostęp do treści cyfrowych), uzupełnienie zapisów dotyczących infrastruktury o jej budowę, nie tylko modernizację.			Nie uwzględnia się - zagadnienie może być uwzględnione w strategii gminy.
Gmina Raszyn		Dostępność — ujęcie szersze niż tylko niepełnosprawność i seniorzy Rekomendujemy rozszerzenie działań w zakresie dostępności o: rozwój kompetencji językowych i międzykulturowych pracowników administracji, uwzględnienie potrzeb mieszkańców z doświadczeniem migracji jako istotnego elementu polityki dostępności.			Nie uwzględnia się - zagadnienie może być uwzględnione w strategii gminy.
Gmina Raszyn	Str. 56 tu jest przedstawiony przegląd WIZJI ze strategii rozwoju wszystkich gmin powiatu:	Aktualizacja wizji Gminy Raszyn. W związku z trwającą aktualizacją Strategii Rozwoju Gminy Raszyn prosimy o uwzględnienie aktualnej wersji wizji, zgodnej z dokumentami strategicznymi gminy oraz wypracowanymi rekomendacjami projektowymi. Gmina Raszyn jest na końcowym etapie aktualizacji dokumentu Strategii Rozwoju (do roku2030).	„Gmina Raszyn dostarcza mieszkańcom oraz wszystkim interesariuszom usługi publiczne najwyższej jakości, odpowiadające na zróżnicowane potrzeby społeczności lokalnej, poprzez rozwój infrastruktury, edukacji, kultury i dialogu społecznego, Gmina wspiera budowanie otwartego, aktywnego i zintegrowanego społeczeństwa obywatelskiego — opartego na szacunku, współpracy i dumie z lokalnej tożsamości. Bycie mieszkańcem Raszyna to nie tylko nobilitacja, lecz także		Nie uwzględnia się – podstawą treści strategii są przyjęte dokumenty, gdyż projekty mogą ulegać zmianie; dodano wzmiankę, że planuje się wprowadzenie wizji gminy w nowym brzmieniu.

			współtworzenie wspólnoty, w której różnorodność kulturowa, pokoleniowa i społeczna jest źródłem siły, innowacyjności i wzajemnego zrozumienia.”		
Metropolia Warszawska	Str. 7, II. Charakterystyka ogólna Zdanie „Powiat Pruszkowski jest położony w obszarze metropolitalnym Warszawy (zamiennie: metropolia warszawska), który obejmuje Warszawę wraz z 9 otaczającymi powiatami, współpracującymi, także w zakresie ponadlokalnej polityki rozwoju, w ramach Stowarzyszenia „Metropolia Warszawa”.	Prosimy o doprecyzowanie zdania:	„Powiat Pruszkowski jest położony w obszarze metropolitalnym Warszawy (zamiennie: metropolia warszawska), który obejmuje Warszawę wraz z 9 otaczającymi powiatami **oraz gminami na ich obszarze – w sumie 79 JST**, współpracującymi, także w zakresie ponadlokalnej polityki rozwoju, w ramach Stowarzyszenia „Metropolia Warszawa”.	Dzięki doprecyzowaniu unikamy ryzyka błędnej interpretacji treści.	Uwaga uwzględniona

Metropolia Warszawska	Str. 8, II. Charakterystyka ogólna, Mapa 1. Metropolia Warszawa – metropolitalny system społeczno-gospodarczy	1) Prosimy o poprawę w źródle: „opracowanie własne na podstawie projektu Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040". 2) Prosimy o załączenie aktualnej mapy z przyjętej SRMW. 3) Prosimy o weryfikację hiperłącza do SRMW zamieszczonego w źródle.		1) „Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku, jak jest wskazane w późniejszej części dokumentu, została już przyjęta w listopadzie 2025 r. przez Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia „Metropolia Warszawa". 2) Obecnie zamieszczona mapa jest wersją z etapu prac nad dokumentem, która uległa jeszcze niewielkim modyfikacjom do momentu uchwalenia „Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku". 3) Link nie otwiera się. Rekomendujemy weryfikację całego dokumentu pod kątem. tym	Uwaga uwzględniona
Metropolia Warszawska	Str. 10, III. Wnioski z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Powiatu Pruszkowskiego	Dajemy pod rozwagę, aby poza opisowym scharakteryzowaniem potencjałów i wyzwań zawrzeć również w dokumencie „klasyczną" formę analizy SWOT.		Tabela ta zwiększyłaby czytelność dokumentu.	Nie uwzględnia się - jak stwierdzono we wprowadzeniu do wniosków z diagnozy: "Wyzwania, które liczebnie przeważają nad potencjałami, nie powinny być uważane za problemy, gdyż wiele z nich może być równocześnie źródłami szans i przewag konkurencyjnych." Jednoznaczne ujęcie wyzwań jako szans bądź zagrożeń

					byłoby obarczone ryzykiem w sytuacji dynamicznie zmieniających się uwarunkowań rozwoju Metropolii warszawskiej. Ponadto trudno rozgraniczyć czynniki wewnętrzne (silne strony / szanse) od zewnętrznych (słabe strony / zagrożenia), jako że powiat stanowi integralną część MW, między samorządami występują silne powiązania i współzależności, zaś władztwo powiatu jest stosunkowo wąskie w stosunku do gmin czy poziomu regionalnego - potencjał "własny" często opiera się na potencjałach zewnętrznych - będących pod kontrolą władz innych szczebli (np. tereny inwestycyjne, zieleni, komunikacja zbiorowa). Inaczej jest z gminami czy nawet Metropolią warszawską tworzącą osobny subregion, wyraźnie odrębny od reszty Mazowsza - tam takie wydzielenia są bardziej oczywiste. Szanse i zagrożenia stanowią więc trendy na poziomie Metropolii.

Metropolia Warszawska	Str. 15, III. Wnioski z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Powiatu Pruszkowskiego, Wymiar instytucjonalny Fragment: „Zgodnie z opracowaną Strategią rozwoju obszaru otoczenia CPK do roku 2044, w jego skład wchodzą gminy: Pruszków, Piastów, Brwinów i Michałowice. Pozostałe gminy (Raszyn i Nadarzyn) weszły natomiast w zakres obszaru badań na potrzeby tej strategii".	Rekomendujemy doprecyzowanie fragmentu:	„Zgodnie z opracowaną Strategią rozwoju obszaru otoczenia CPK do roku 2044, z powiatu pruszkowskiego w jego skład wchodzą gminy: Pruszków, Piastów, Brwinów i Michałowice. Pozostałe gminy (Raszyn i Nadarzyn) weszły natomiast w zakres obszaru badań na potrzeby tej strategii".	Obecny zapis może sugerować, że obszar otoczenia CPK tworzą jedynie Pruszków, Piastów, Brwinów i Michałowice.	Uwaga uwzględniona
Metropolia Warszawska	Str. 18-20, III. Wnioski z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Powiatu Pruszkowskiego, Analiza trendów	Nie jest w zupełności intuicyjne wykorzystanie strzałek przy trendach		Przykład – trend „Wzrost nierówności społecznych" przy którym widnieje „↓". „Wzrost" w nazwie trendu sugeruje, że strzałka powinna być skierowana w górę. Nie jest też określeniem czy trend jest pozytywny czy negatywny – to określa „-" umieszczony przy nazwie trendu.	Uwaga uwzględniona

Metropolia Warszawska	Str. 20, III. Wnioski z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Powiatu Pruszkowskiego, Trendy horyzontalne • Wyraźny spadek zadowolenia z życia w lokalnym środowisku z 48% w 2019 r. do 42% w 2023 r. (badania na potrzeby diagnozy MW – Potrzeby i oczekiwania) – przyczyny? • Największy odsetek twierdzi, że kolejne fale migracji wpłyną „bardzo" lub „raczej" źle na jakość życia w gminie (27,1%, w Warszawie 13,8%) – przesycenie przybyszami z zagranicy?	Dajemy pod rozwagę, aby sprecyzować, np. w formie przypisu, że wskazane punkty zostały określone jako trendy horyzontalne na potrzeby Strategii Powiatu Pruszkowskiego.		Źródłem podawanym dla wszystkich trendów przywołanych w projekcie Strategii Powiatu Pruszkowskiego jest Diagnoza strategiczna przygotowana na potrzeby SRMW. Jednak trendy określone w strategii powiatu jako horyzontalne nie są wskazane w ww. Diagnozie jako trendy, lecz są to pytania z badania społecznego. Może to więc prowadzić do błędnej interpretacji treści.	Uwaga uwzględniona
Metropolia Warszawska	Str. 22, IV. Wizja i misja Powiatu Pruszkowskiego Misja: „(...) Bliskość metropolii warszawskiej traktowana jest jako impuls rozwojowy, sprzyjający współpracy, transferowi wiedzy oraz rozwojowi nowoczesnej gospodarki (...)".	Rekomendujemy wprowadzenie zmiany w zdaniu:	„(...) Położenie na obszarze metropolii warszawskiej traktowana jest jako impuls rozwojowy, sprzyjający współpracy, transferowi wiedzy oraz rozwojowi nowoczesnej gospodarki (...)".	Powiat pruszkowski jest położony w ramach metropolii warszawskiej, trudno więc jest mówić o jej bliskości względem powiatu.	Uwaga uwzględniona

Metropolia Warszawska	Str. 22, IV. Wizja i misja Powiatu Pruszkowskiego Zdanie „Wzmocnienie współpracy pomiędzy gminami Powiatu Pruszkowskiego oraz poprawa dostępności komunikacyjnej i instytucjonalnej w celu budowy spójnej, funkcjonalnej i bezpiecznej wspólnoty lokalnej, otwartej na mieszkańców oraz partnerów zewnętrznych, w tym aglomerację warszawską i Port Polska".	Prosimy o zmianę sformułowania „aglomeracja warszawska" na „metropolię warszawską".	"metropolia warszawska"	Staramy się odchodzić od sformułowań innych niż „metropolia warszawska". Jest to spowodowane m.in. oficjalną nazwą dokumentu „Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku".	Uwaga uwzględniona
Metropolia Warszawska	Str. 22, IV. Wizja i misja Powiatu Pruszkowskiego oraz dalsza część dokumentu Zdanie: „Kształtowanie ładu przestrzennego oraz ochrona i rozwój środowiska naturalnego..."	W dokumencie wielokrotnie użyto sformułowania „środowisko naturalne". W polskim prawie mowa jest o środowisku przyrodniczym a nie o środowisku naturalnym, które ma wiele definicji, zatem sugerujemy stosowanie określenia tożsamego z ustawą. Prosimy o weryfikację całego dokumentu pod tym kątem.		Zgodnie z nomenklatura przyjętą w polskim ustawodawstwie (Ustawa o ochronie przyrody) poprawną nazwą jest środowisko przyrodnicze.	Uwaga uwzględniona
Metropolia Warszawska	Str. 32, V. Cele i kierunki działań. Cel 2. Powiat Pruszkowski wszechstronnie dostępny. 2.2. Odpowiednio rozwinięty, zintegrowany i wydajny transport zbiorowy.	• współpraca przy planowaniu i realizacji metropolitalnych przejazdów pasażerskich z uwzględnieniem Planu zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+ (SUMP)		Proponujemy nawiązanie do Planu zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+ (SUMP), który jest z jednym z dokumentów strategicznych metropolii warszawskiej.	Uwaga uwzględniona

	2.2.1. Spójny transport zbiorowy o zwiększonej częstotliwości i wysokiej jakości				
Metropolia Warszawska	Str. 36, V. Cele i kierunki działań. Cel 3. Powiat Pruszkowski bezpiecznym i odpornym środowiskiem życia. 3.4. Środowisko naturalne uwolnione spod nadmiernej presji i chronione w sposób zrównoważony 3.4.1. Stosowanie rozwiązań przyjaznych środowisku w rozwoju infrastruktury	• rozwój błękitno-zielonej infrastruktury wraz z ochroną terenów zielonych w ramach obszarów ze zidentyfikowanym potencjałem do utworzenia Zielonego Pierścienia Warszawy		Proponujemy dodanie zapisu nawiązującego do Zielonego Pierścienia Warszawy, zgodnie z zapisami Strategii rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku.	Uwaga uwzględniona z niewielką modyfikacją - "terenów zieleni" zamiast "terenów zielonych" (bardziej właściwy termin)
Metropolia Warszawska	Str. 41. Rezultaty działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	W dokumencie przedstawiono jedynie nazwy wskaźników wraz ze źródłem pozyskania danych, natomiast brakuje bardziej uszczegółowienia wskaźników monitoringu, np. definicji wskaźników (opisu uszczegóławiającego nazwę), wartości bazowej, informacji o częstotliwości zbierania danych, jednostek miar wskaźników, oczekiwanych rezultatów.		Warto opisać wskaźniki oraz określić ich wartości, które służą do monitorowania postępów w realizacji podejmowanych działań. Wartość początkowa to punkt wyjścia, od którego zaczynają się działania, natomiast wartość docelowa/rezultat pokazuje jaki cel został obrany.	Wyjaśnienie: Wartości bazowe za 2025 r. zostały uzupełnione w maksymalnym możliwym zakresie, natomiast docelowe są określone kierunkowo, podobnie jak w strategii MW - dopuszczane są różne ujęcia, zwłaszcza w strategiach nie-gminnych, niebędących dokumentami w zakresie wdrażania funduszy UE

Metropolia Warszawska	Str. 44. System wdrażania i finansowania Strategii Zdanie: Funkcja operacyjna będzie obejmowała zagadnienia bezpośredniego wdrażania i monitoringu. Merytoryczna, konsekwentna realizacja Strategii będzie zadaniem poszczególnych biur, wydziałów i jednostek organizacyjnych Powiatu według ich kompetencji. Każda z takich jednostek będzie jednocześnie prowadziła bieżący monitoring postępu rzeczowego i rezultatów realizowanych działań, a na tym tle także obserwacje dotyczące przebiegu wdrażania strategii.	Warto już na tym etapie dookreślić za jaki zakres zaplanowanej interwencji będą odpowiedzialne poszczególne biura, wydziały/ jednostki.		Dla sprawnego wdrażania zaplanowanej w strategii interwencji ważne jest wskazanie podmiotów/ jednostek wraz z zakresem zaplanowanej interwencji, które te podmioty będą realizować.	Uwaga nieuwzględniona - pozostawiono bez zmian

Metropolia Warszawska	Str. 45 System wdrażania i finansowania Strategii Zdanie: Dla zapewnienia właściwego przepływu i zbierania informacji, funkcję koordynującą sprawować będzie wskazana przez Zarząd Powiatu Pruszkowskiego komórka organizacyjna, do której zadań będzie należało w tym przypadku agregowanie i opracowanie wskaźników rezultatu, a także zestawianie uwag, wniosków i innych informacji (danych) o charakterze jakościowym, które stanowić będą przyczynek do ewaluacji strategii, a także podstawę do formułowania wniosków dotyczących aktualizacji strategii.	Sugerujemy, aby już w strategii wskazać która komórka organizacyjna będzie odpowiedzialny zbieranie danych dla wskaźników rezultatu i ewaluacji etc.		Wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za zbieranie danych m.in. do wskaźników rezultatu jest kluczowe dla zapewnienia wiarygodności, terminowości i rzetelności pomiaru efektów realizowanej strategii.	Uwaga nieuwzględniona - pozostawiono bez zmian
Metropolia Warszawska	Str. 49, VIII. Odniesienie Strategii do dokumentów strategicznych i programowych o szerszym zakresie obowiązywania, Strategia Rozwoju Województwa	Nie został ujęty jeden zakres, w ramach którego samorządy z terenu MOFW powinny podejmować współpracę, tj. „uporządkowanie gospodarki przestrzennej i przywrócenie ładu przestrzennego". „W strategii wskazuje się, że samorządy z terenu MOFW powinny podejmować współpracę przede		Zakres ten, podobnie jak pozostałe już wymienione w projekcie strategii Powiatu Pruszkowskiego, jest wskazany w strategii wojewódzkiej.	Uwaga uwzględniona

	Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze" Fragment: „W strategii wskazuje się, że samorządy z terenu MOFW powinny podejmować współpracę przede wszystkim w zakresie: • rozwoju efektywnego systemu transportowego opartego na transporcie zbiorowym i niezmotoryzowanym; • poprawy jakości powietrza; • zwiększenia efektywności i dostępności do usług publicznych; • budowy konkurencyjności regionu na bazie m.in. wysoko wykwalifikowanych kadr".	wszystkim w zakresie: • uporządkowanie gospodarki przestrzennej i przywrócenie ładu przestrzennego; • rozwoju efektywnego systemu transportowego opartego na transporcie zbiorowym i niezmotoryzowanym; • poprawy jakości powietrza; • zwiększenia efektywności i dostępności do usług publicznych; • budowy konkurencyjności regionu na bazie m.in. wysoko wykwalifikowanych kadr".			
Metropolia Warszawska	Str. 50, VIII. Odniesienie Strategii do dokumentów strategicznych i programowych o szerszym zakresie obowiązywania	Zgodnie ze strategią generatorem rozwoju oraz centrum gospodarczym kraju i województwa mazowieckiego jest metropolia warszawska.		Prosimy o stosowanie aktualnej nazwy obszaru tj. zamiast „Obszar Metropolitalny Warszawy" stosujemy nazwę „metropolia warszawska".	Uwaga uwzględniona przez doprecyzowanie, gdyż w Strategii nie używa się zwrotu "metropolia warszawska"

Metropolia Warszawska	Str. 51, VIII. Odniesienie Strategii do dokumentów strategicznych i programowych o szerszym zakresie obowiązywania, Strategia rozwoju metropolii warszawskiej do 2040 roku	Dajemy pod rozwagę, aby uwzględnić informację, że w SRMW gminy powiatu pruszkowskiego zostały zaliczone do poszczególnych obszarów strategicznej interwencji: • OSI – węzły transportowo-usługowe o znaczeniu metropolitalnym: Pruszków; • OSI – Zielony Pierścień Warszawy: Pruszków, Michałowice, Raszyn, Nadarzyn, Brwinów; • OSI – metropolitalna przestrzeń kompetencji: Piastów, Pruszków, Michałowice, Brwinów.		Dla zachowania spójności dokumentów ważne jest uszczegółowienie zapisów w niniejszej strategii rozwoju.	Uwaga uwzględniona
Metropolia Warszawska	Str. 52-53 VIII. Odniesienie Strategii do dokumentów strategicznych i programowych o szerszym zakresie obowiązywania	Nawiązanie również do Planu zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+ (SUMP).		Proponujemy nawiązanie do Planu zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej 2030+ (SUMP), który jest z jednym z dokumentów strategicznych metropolii warszawskiej.	Uwaga uwzględniona
Miasto Pruszków	cel 3.4.1. (rozdział V, str. 35-36)	Dodanie do celu 3.4.1. (rozdział V, str. 35-36) zapisu: Stosowanie nawierzchni wodoprzepuszczalnych = np. kruszywa naturalne, kruszywa naturalne łączone żywicami syntetycznymi (nawierzchnie mineralno-epoksydowe), betony porowate, płyty ażurowe.	Stosowanie nawierzchni wodoprzepuszczalnych = np. kruszywa naturalne, kruszywa naturalne łączone żywicami syntetycznymi (nawierzchnie mineralno-epoksydowe), betony porowate, płyty ażurowe.		Uwaga uwzględniona częściowo - wskazywanie szczegółowych materiałów w dokumencie strategicznym w perspektywie 10 lat może powodować konieczność zmian w treści

Miasto Pruszków	cel 3.4.2. (rozdział V, str. 36)	Dodanie do celu 3.4.2. (rozdział V, str. 36) zapisu: Stosowanie w nasadzeniach gatunków roślin o podwyższonej odporności na deficyty wody i wysokie temperatury powietrza.	Stosowanie w nasadzeniach gatunków roślin o podwyższonej odporności na deficyty wody i wysokie temperatury powietrza.		Uwaga uwzględniona
Miasto Pruszków	cel III (rozdział VI)	Dodanie nowej kategorii wskaźników do celu III (rozdział VI) - wskazane poniżej wskaźniki mają charakter przykładowy: Adaptacja do zmian klimatu i ograniczanie ich skutków - Liczba wykonanych projektów wspierających małą retencję, - Liczba zrealizowanych obiektów błękitno-zielonej infrastruktury, - Udział nowych nasadzeń opartych na gatunkach odpornych na prognozowane zmiany klimatu w ogólnej liczbie nasadzeń lub liczba nowo nasadzonych drzew z gatunków odpornych na zmiany klimatu, - Liczba nasadzonych drzew lub liczba inwestycji z nowymi nasadzeniami, - Analizy bioklimatu w zakresie ograniczenia zjawiska miejskich wysp ciepła.			Uwaga uwzględniona częściowo - uzupełniono o wskaźnik dotyczący nasadzeń
Miasto Pruszków	na stronie nr 8	W zakresie planowania przestrzennego zwraca się uwagę na następujące braki i nieścisłości wymagające uzupełnienia: 1. Brak wyznaczenia drogi wojewódzkiej tzw. "Paszkowianki" w tekście oraz na załączniku graficznym na stronie nr 8 pod tytułem "Mapa 1. Metropolia Warszawa — metropolitalny system społeczno-gospodarczy".			Uwaga uwzględniona częściowo - mapa z SRMW została zaktualizowana, natomiast strategia nie zawiera analogicznego jak w gminach modelu

		2. Brak wyznaczenia planowanego układu komunikacyjnego na terenie Powiatu Pruszkowskiego na załączniku graficznym na stronie nr 8 pod tytułem "Mapa 1. Metropolia Warszawa — metropolitalny system społeczno-gospodarczy". 3. Brak opisów strategicznych wraz z formą graficzną (mapa) w zakresie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej w strategii powiatu (formy ochrony przyrody, wyznaczenie obszarów chronionych, korytarzy ekologicznych, terenów rolniczych oraz stref wymagających ochrony przed hałasem, zabytków, powiązań komunikacyjnych, planowanych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, itp.).			
Miasto Pruszków	str. 14	W odniesieniu do zagadnień ochrony środowiska wskazuje się na zapis zawarty na str. 14 przedmiotowego projektu, dotyczący „dużej emisji CO»/zanieczyszczeń gazowych z uwagi na EC Pruszków". W tym kontekście należy doprecyzować, iż: - duża emisja CO» oraz zanieczyszczeń powietrza pochodzi przede wszystkim z tzw. niskiej emisji - piece bezklasowe oraz z transportu drogowego, - Elektrociepłownia Pruszków przechodzi transformację energetyczną, wdrażając nowoczesne rozwiązania ograniczające emisję CO, i innych zanieczyszczeń. Nieustanny			Uwaga uwzględniona częściowo - wniosek dotyczy stanu zastanego - statystyk uwzględniających, że EC Pruszków nadal spala węgiel; pozostałe okoliczności dodano w przypisie

		rozwój Elektrociepłowni wskazuje na dążenie do zrównoważonej produkcji energii, a w dalszej perspektywie planowane jest całkowite odejście od węgla.			

NACZELNIK
Biura Zarządu
Marta Jendernalik-Dybała